

สถานการณ์

เด็กและเยาวชน

2564

สำนักงานสถิติแห่งชาติ
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

สถานการณ์

เด็กและเยาวชน

2564

สำนักงานสถิติแห่งชาติ
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

คำนำ

รายงานสถานการณ์เด็กและเยาวชนนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลสถิติและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องในกลุ่มอายุเด็กและเยาวชน มานำเสนอให้เห็นถึงสถานการณ์ปัจจุบันของการพัฒนาและปัญหาแต่ละด้าน โดยเฉพาะวัยเด็กซึ่งเป็นช่วงวัยสำคัญที่ควรต้องได้รับความคุ้มครองและดูแลส่งเสริมพัฒนาการในทุกด้านทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และการศึกษา ที่ส่งผลต่อช่วงวัยถัดไปรวมถึงพฤติกรรมอันพึงประสงค์ในระยะยาว

ข้อมูลในรายงานนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลสถิติและตัวชี้วัดที่หน่วยงานต่างๆ จัดทำขึ้นตามบทบาท ภารกิจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน นำมารวมสรุปไว้ด้วยกัน และนำเสนอเป็นแต่ละด้านให้เข้าใจง่าย โดยนำเสนอการเปลี่ยนแปลงของประชากรเด็กและเยาวชน สถานการณ์ปัจจุบันและปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในช่วงที่ผ่านมา

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ขอขอบคุณหน่วยงานเจ้าของข้อมูลที่ได้นำมา รวบรวมไว้ในรายงานฉบับนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานสถานการณ์เด็กและเยาวชนนี้จะประโยชน์กับหน่วยงานและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรวมถึงบุคคลทั่วไปที่สนใจ นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศต่อไป

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จัดทำโดย

กลุ่มงานวิเคราะห์และพยากรณ์สถิติเชิงสังคม

กองสถิติพยากรณ์

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ

อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 2

ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

โทรศัพท์ 0 2141 7498

โทรสาร 0 2143 8132

www.nso.go.th

ปีที่จัดทำ : พ.ศ. 2564

เด็กและเยาวชน

ประชากร

ประเทศไทย **66,186,727** คน

(ประชากรจากทะเบียนราษฎร ปี 2563)

23.0%

15.2
ล้านคน

0-19 ปี

16.9%

11.2
ล้านคน

0-14 ปี

64.9%

42.9
ล้านคน

20-64 ปี

13.0%

8.6
ล้านคน

15-24 ปี

12.1%

8.0
ล้านคน

65 ปีขึ้นไป

12.1%

8.0
ล้านคน

10-19 ปี

ที่มา : กรมการปกครอง

การศึกษา

นักเรียน นักศึกษา

ปีการศึกษา 2563

4.7 ล้านคน ประถมศึกษา

2.3 ล้านคน มัธยมศึกษาตอนต้น

1.9 ล้านคน มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

1.8 ล้านคน ปริญญาตรีและต่ำกว่า

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน

คะแนนเฉลี่ยระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

54.29

ภาษาไทย

25.46

คณิตศาสตร์

34.38

ภาษาอังกฤษ

29.89

วิทยาศาสตร์

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ

การทำงาน

ผู้มีงานทำอายุ 15-24 ปี

3.5 ล้านคน หรือ **41.2%**

(Q3/2563)

เด็กอายุ 5-17 ปี ทำงาน

408,679 คน หรือ **3.9%**

แรงงานเด็ก

176,699 คน

(ปี 2561)

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การเกิดการตาย

การเกิดมีชีพ

569,338 คน

8.7 อัตราการเกิดมีชีพ
ต่อประชากรพันคน

การตายของการก

2,876 คน

2.9 อัตราการกแรกเกิดตาย
ต่อการเกิดมีชีพพันคน

5.1 อัตราการกตาย
ต่อการเกิดมีชีพพันคน

(ปี 2563)

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

เด็กเล็ก

10.0% ของเด็กแรกเกิด

น้ำหนักไม่เกิน 2,500 กรัม

(ปี 2563)

24.1% ของการกต่ำกว่า 2 ปี

ได้รับนมแม่อย่างเหมาะสม

(ปี 2562)

77.9% ได้รับวัคซีนพื้นฐาน

ครบก่อนอายุ 12 เดือน

(ปี 2562)

97.8% ของเด็ก 0-5 ปี

มีพัฒนาการสมวัย

(ปี 2563)

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

พฤติกรรมทางเพศ

ผู้หญิง 10-19 ปี ที่คลอดบุตร

57,857 คน

10.2% ของผู้หญิงคลอดบุตรทั้งหมด

ผู้หญิง 15-19 ปี ที่คลอดบุตร

28.7 ต่อผู้หญิง 15-19 ปี พันคน

(ปี 2563)

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

ผู้ป่วยอายุ 10-24 ปี

41.8% ของผู้ป่วยโรคซิฟิลิสทั้งหมด

67.1% ของผู้ป่วยโรคหนองในทั้งหมด

(ปี 2563)

ที่มา : กรมอนามัย
กรมควบคุมโรค

คดีเด็กและเยาวชน

คดีเด็กและเยาวชน

อายุไม่ถึง 18 ปี

19,470 คดี

(ปีงบประมาณ 2563)

ผู้เสียหายคดีอาญาทางเพศ

อายุไม่เกิน 18 ปี

2,899 ราย

(ปี 2563)

ความผิดเกี่ยวกับเพศ 4 ประการ

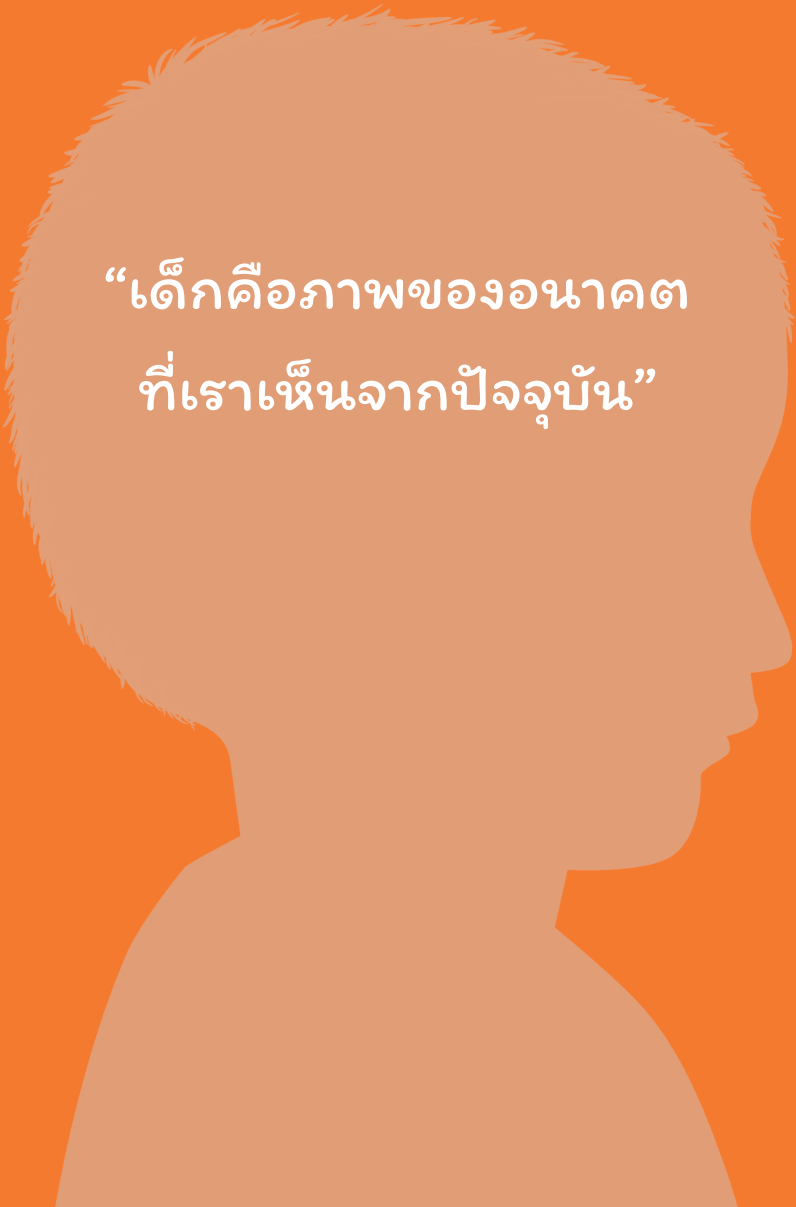
1. ข่มขืนกระทำชำเรา
2. อนาจาร
3. ความผิดเกี่ยวกับเพศ(นอกจาก 1 และ 2)
4. พิด พ.ส.บ. ปรามปรามการกประณ 2539

ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
สำนักงานศาลยุติธรรม

สารบัญ

คำนำ	I
ภาพรวม	II
สารบัญ	V
บทนำ	1
ประชากร	3
เด็กเล็ก	7
ครอบครัว	12
การอ่าน	15
การศึกษา	18
การทำงาน	26
เทคโนโลยีดิจิทัล	29
การตั้งครรภในวัยรุ่น	32
พฤติกรรมทางเพศ	34
การสูบบุหรี่และดื่มสุรา	37
คดีเด็กและเยาวชน	39
สรุป	43
ภาคผนวก	
สถิติและตัวชี้วัด	47

“เด็กคือภาพของอนาคต
ที่เราเห็นจากปัจจุบัน”

บทนำ

เด็กและเยาวชน เป็นช่วงวัยที่สำคัญสุดต่อพัฒนาการทั้งร่างกาย สติปัญญา การเรียนรู้ พฤติกรรม ซึ่งการพัฒนาเด็กและเยาวชนในวันนี้ส่งผลต่อการขับเคลื่อน การพัฒนาทั้งเชิงเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ที่ให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าในระยะยาว รวมถึงเป็นการเตรียมทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพสำหรับการแข่งขันอนาคต เด็กและเยาวชนในปัจจุบันอยู่ในยุคที่เติบโตมาในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน การสื่อสาร การศึกษา การทำงาน ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ชีวิตและพฤติกรรมทางสังคมตามมา ซึ่งถือเป็นความท้าทายในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในยุคนี้ให้เท่าทันกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังคงต้องเผชิญกับสภาพปัญหาเดิมในหลายด้าน ประกอบกับในช่วงต้นปี 2563 เป็นต้นมาได้เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ส่งผลกระทบรุนแรงต่อเศรษฐกิจและการใช้ชีวิตของคนทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยที่ได้ปิดการเดินทางระหว่างประเทศ และกำหนดมาตรการควบคุมป้องกันต่างๆ ทำให้หลายครัวเรือนได้รับผลกระทบทั้งการใช้ชีวิตและการประกอบอาชีพ มีรายได้ลดลงหรือไม่มีรายได้ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนเช่นกัน โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีสภาพยากจนหรือด้อยโอกาสอยู่แล้วให้มีสภาวะยากลำบากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผลกระทบที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการปิดสถานศึกษาเป็นเวลานาน และปรับวิธีการเรียนการสอนเป็นรูปแบบออนไลน์ อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่แตกต่างกันไปตามความพร้อมในแต่ละวัยของเด็ก และปัจจัยด้านต่างๆ อีกทั้งอาจซ้ำเติมปัญหาเดิมที่มีอยู่

การพัฒนาเด็กและเยาวชนในช่วงที่ผ่านมา ได้สะท้อนผ่านข้อมูลสถิติสารสนเทศที่ชี้ให้เห็นถึงสถานการณ์ปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านประชากร สุขภาพ ครอบครัว การศึกษา การทำงาน การใช้เทคโนโลยี และพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ซึ่งมีทั้งส่วนที่ดีขึ้นและส่วนที่ยังต้องดูแลแก้ไขต่อไป รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาตามมา

ข้อมูลที่รวบรวมและนำเสนอในรายงานฉบับนี้มาจากหน่วยงานต่างๆ ที่มีการจัดเก็บข้อมูลซึ่งได้จำแนกและกำหนดอายุเด็กและเยาวชนในช่วงอายุที่แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายในแต่ละฉบับและตามภารกิจของหน่วยงาน การอธิบายข้อมูลและความหมายช่วงอายุเด็ก วัยรุ่น และเยาวชนในแต่ละประเด็น จึงมีความหมายไปตามบริบทของเรื่องนั้นๆ ซึ่งครอบคลุมช่วงอายุตั้งแต่เกิดจนถึง 24 ปี ทั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นช่วงอายุไม่เกิน 18 ปี ที่ตามบริบทประเทศไทยและในหลายประเทศเห็นว่าเป็นวัยที่ควรต้องได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมาย

การจำแนกอายุเด็ก วัยรุ่น และเยาวชน

องค์การสหประชาชาติ ได้ใช้การจำแนกช่วงอายุเพื่อวัตถุประสงค์ในทางสถิติ และหน่วยงานภายใต้องค์การสหประชาชาติได้ใช้ตามความหมาย ดังนี้

เด็ก (Children) คือ บุคคลอายุไม่เกิน 14 ปี

วัยรุ่น (Adolescents) คือ บุคคลที่มีอายุระหว่าง 10-19 ปี

เยาวชน (Youth) คือ บุคคลที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เด็กหมายถึง บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี

หลายประเทศกำหนดช่วงอายุเยาวชนตามอายุคนที่ควรได้รับการดูแลอย่างเท่าเทียมภายใต้กฎหมายที่อายุ 18 ปี และเมื่อพ้นวัยนี้ถือว่าเป็นผู้ใหญ่แล้ว แต่ก็มีการกำหนดใช้แตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละประเทศ

ประเทศไทยมีการกำหนดอายุเด็ก วัยรุ่น และเยาวชนแตกต่างกันไป ดังนี้

๑ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

เยาวชน หมายถึง บุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์

๒ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

เด็ก หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

๓ พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550

เด็ก หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์

เยาวชน หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ถึง 25 ปีบริบูรณ์

๔ พ.ร.บ. การป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559

วัยรุ่น หมายความว่า บุคคลอายุเกิน 10 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์

๕ พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 และแก้ไขเพิ่มเติม

เด็ก หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่าอายุที่กำหนดไว้ตามมาตรา 73 แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่ยังไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์

เยาวชน หมายความว่า บุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์

ประชากร

ประเทศไทยยังคงเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุประชากรที่วัยเด็กลดลงจากอัตราการเกิดที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง และเป็นสังคมผู้สูงอายุที่กำลังเข้าสู่สังคม

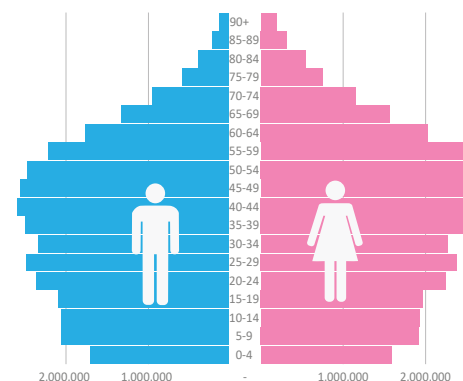
“ปี 2563 ประชากร ประเทศไทยลดลงครั้งแรก วัยเด็กและวัยแรงงาน ลดลง ผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น รวดเร็ว” ผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนร้อยละ 20) ซึ่งปัจจุบันอยู่ที่ร้อยละ 17.8 ของประชากรทั้งประเทศ โดยประชากรของประเทศไทยที่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรปี 2563 มีจำนวน 66,186,727 คนลดลงจากปีก่อนหน้า 3.7 แสนคน

นับเป็นการลดลงครั้งแรกจากอัตราการเจริญพันธุ์ที่ต่ำ และเมื่อเปรียบเทียบกับการเปลี่ยนแปลงในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมาประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานลดลงต่อเนื่องแต่ผู้สูงอายุมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งจำนวนและสัดส่วน

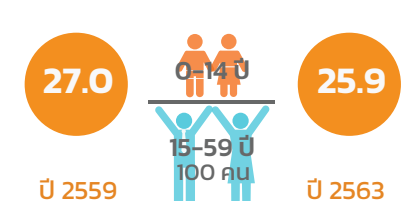
ประชากรประเทศไทยตามทะเบียนราษฎร

อายุ	ประชากร (พันคน)					เปรียบเทียบ (%)		สัดส่วน (%)	
	2559	2560	2561	2562	2563	2563/2559	2559	2563	
ทั้งประเทศ	65,932	66,189	66,414	66,559	66,187	0.4	100.0	100.0	
0-14 ปี	11,843	11,743	11,607	11,401	11,175	-5.6	18.0	16.9	
15-59 ปี	43,929	43,846	43,749	43,610	43,223	-1.6	66.6	65.3	
60 ปีขึ้นไป	10,160	10,599	11,058	11,547	11,789	16.0	15.4	17.8	

ประชากรตามกลุ่มอายุ ปี 2563

อัตราการเป็นภาระของวัยเด็ก

หมายเหตุ : สถิติประชากรตามทะเบียนราษฎรทั้งสัญชาติไทยและไม่ใช้สัญชาติไทย
ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

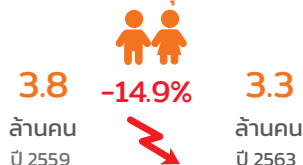
เด็กและเยาวชนอายุ 0-24 ปี ในประเทศไทยตามทะเบียนราษฎรปี 2563 มี 19.8 ล้านคน เป็นเด็กอายุ 0-17 ปี 13.6 ล้านคน เยาวชนอายุ 18-24 ปี 6.2 ล้านคน เมื่อจำแนกเป็นเด็กและวัยรุ่นที่อายุ 0-19 ปี มีจำนวน 15.2 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 23.0 ของประชากรทั้งประเทศ การเปลี่ยนแปลงช่วงที่ผ่านมามีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกลุ่มอายุต่ำกว่า 5 ปี มีอัตราการลดลงมากที่สุด การเปลี่ยนแปลงในกลุ่มเด็กและวัยรุ่นทั้งจำนวนและสัดส่วนลดลงสวนทางกับกลุ่มอายุ 65 ปีขึ้นไป ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

ประชากรเด็กและวัยรุ่นอายุ 0-19 ปี

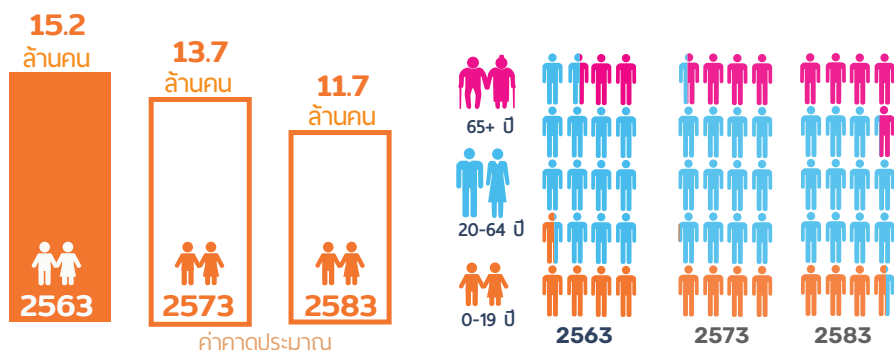
อายุ	ประชากร (พันคน)					เปรียบเทียบ (%)	การเปลี่ยนแปลง
	2559	2550	2561	2562	2563	2563 กับ 2559	
0-19 ปี	16,242	15,963	15,722	15,492	15,218	-6.3	
20-64 ปี	42,754	42,967	43,107	43,143	42,956	0.5	
65 ปีขึ้นไป	6,936	7,259	7,585	7,924	8,013	15.5	

“เด็กและวัยรุ่น 0-19 ปี 15.2 ล้านคน แนวโน้มลดลงต่อเนื่อง โดยช่วงอายุต่ำกว่า 5 ปี มีอัตราการลดลงมากที่สุด และสัดส่วนกำลังสวนทางกับผู้สูงอายุที่เพิ่มอย่างรวดเร็ว”

ประชากรอายุต่ำกว่า 5 ปี

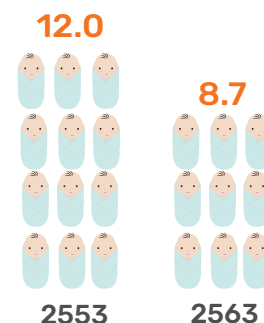
การคาดประมาณจำนวนและสัดส่วนประชากรอายุ 0-19 ปี

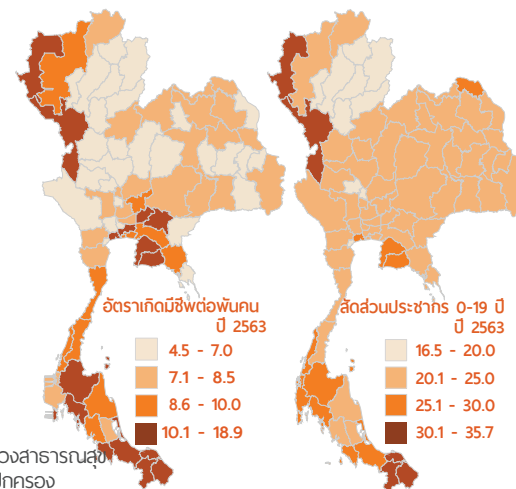
ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง
คาดประมาณประชากร สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประชากรวัยเด็กลดลงจากจำนวนการเกิดมีชีพที่ลดลงอย่างต่อเนื่องโดยในช่วง 10 ปี มีอัตราการลดลงจาก 12.0 มาเป็น 8.7 ต่อประชากรพันคนในปี 2563 มีเพียง 25 จังหวัดที่อัตราการเกิดสูงกว่าระดับประเทศ โดยจังหวัดยะลา มีอัตราการเกิดสูงสุด 18.9 และต่ำสุดคือ จังหวัดสมุทรสงครามที่มีอัตราการเกิด 4.5 และยังเป็นจังหวัดที่มีจำนวนประชากรเด็กและวัยรุ่นน้อยที่สุด แต่เมื่อเทียบสัดส่วนเด็กและวัยรุ่นต่อประชากรจังหวัดแล้ว จังหวัดตากและปัตตานีมีสัดส่วนที่มากที่สุด และน้อยที่สุดคือ จังหวัดลำปางและแพร่

อัตราการเกิดมีชีพต่อพันคน

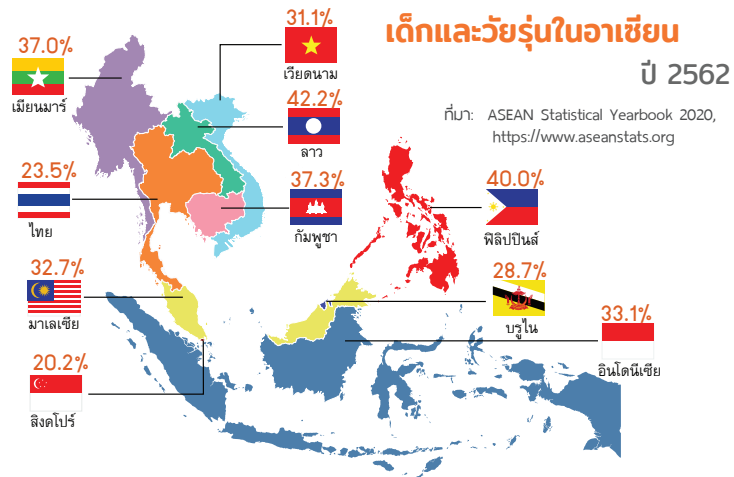
ที่มา : สถิติสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
ประชากรตามทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

เปรียบเทียบในกลุ่มประเทศอาเซียน ประเทศไทยมีสัดส่วนเด็กและวัยรุ่นน้อย รวมถึงมีสัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากรที่มากเป็นอันดับ 2 รองจากประเทศสิงคโปร์ โดยในช่วงที่ผ่านมาทั้งสองประเทศมี “สัดส่วนเด็กและวัยรุ่นน้อยเป็นอันดับ 2 ในอาเซียน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างวัยรุ่น และวัยแรงงานลดลงเช่นเดียวกัน ประชากรมีลักษณะเช่นเดียวกับสิงคโปร์” แต่เมื่อพิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวม

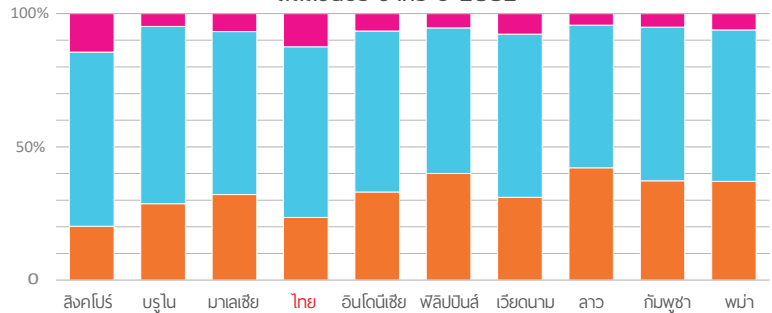
ในประเทศเฉลี่ยต่อคนของประเทศไทยแตกต่างจากสิงคโปร์ประมาณ 8 เท่า และอยู่อันดับ 4 ในกลุ่มอาเซียน อีกทั้งความแตกต่างของรายได้ประชากรและความยากจนยังมีมาก ดังนั้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนในวันนี้ นอกจากการเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศในอนาคตระยะยาวแล้ว ยังส่งผลต่อการคงความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่อไป

สัดส่วนประชากรอายุ 0-19 ปี ต่อประชากรของประเทศ

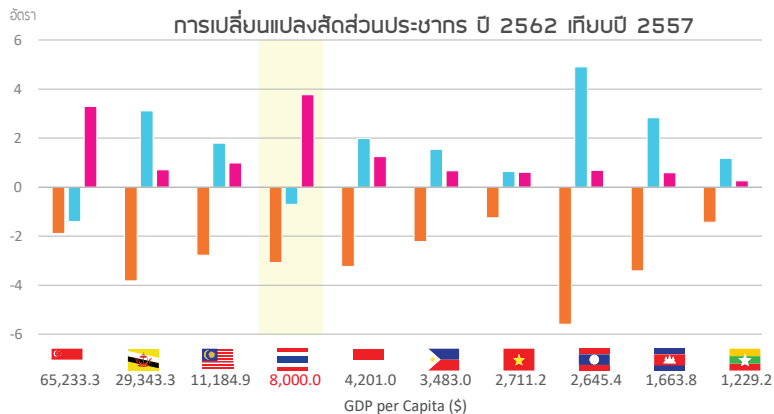

0-19 ปี 20-64 ปี 65 ปีขึ้นไป

สัดส่วนประชากร ปี 2562

การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนประชากร ปี 2562 เทียบปี 2557

เด็กเล็ก

เด็กควรได้รับการดูแลตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา โดยผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ควรไปฝากครรภ์กับแพทย์เพื่อได้รับการดูแลให้คำแนะนำระหว่างการตั้งครรภ์ซึ่งจะช่วยป้องกันแม่และเด็กจากภาวะเสี่ยงต่างๆ รวมถึงภาวะแทรกซ้อนระหว่างการตั้งครรภ์และมีสุขภาพที่ดีตลอดการตั้งครรภ์ องค์การอนามัยโลกแนะนำให้ผู้หญิงตั้งครรภ์ควรได้รับการตรวจครรภ์อย่างน้อย 4 ครั้งขึ้นไป สำหรับประเทศไทยพบว่า ผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.0 ได้ไปตรวจครรภ์อย่างน้อย 4 ครั้งขึ้นไป และข้อมูลจากระบบคลังข้อมูลสุขภาพ (HDC) ของกระทรวงสาธารณสุข ผู้หญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับการดูแลก่อนคลอด 5 ครั้ง มีร้อยละ 75.8 ของจำนวนผู้หญิงที่คลอดทั้งหมด ซึ่งแนวโน้มความครอบคลุมการได้รับการดูแลการตั้งครรภ์มีมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

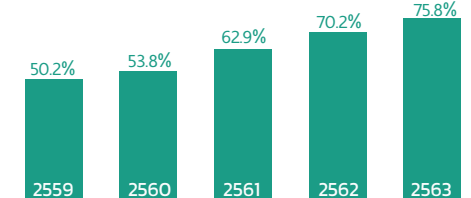
หญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับการดูแลก่อนคลอด 5 ครั้ง ตามเกณฑ์

90.0%

ไปตรวจครรภ์ 4 ครั้งขึ้นไป

หญิง 15-49 ปีที่คลอดบุตรในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา
ที่มา : สํารวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย ปี 2562
สำนักงานสถิติแห่งชาติและองค์การยูนิเซฟ

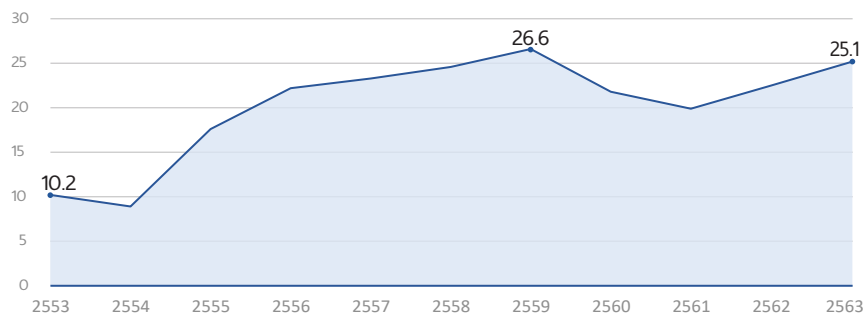
หมายเหตุ : ผู้หญิงที่สิ้นสุดการตั้งครรภ์ด้วยการคลอดทั้งหมด
ไม่รวมกรุงเทพฯ
ที่มา : Health Data Center (HDC) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

การดูแลระหว่างตั้งครรภ์มีความสำคัญในการช่วยลดความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตของทารกและมารดา จากข้อมูลมารดาที่คลอดแล้วเด็กมีชีพปี 2563 จำนวน 569,338 คน คิดเป็นอัตราเจริญพันธุ์ 17.0 คน ต่อประชากรหญิงพันคน และมีมารดาตายเนื่องจากการคลอดที่มีภาวะแทรกซ้อนในการมีครรภ์และระยะอยู่ไฟ (ภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด) มีจำนวน 143 คน คิดเป็นอัตราการตาย 25.1 คน ต่อการเกิดมีชีพแสนคน เพิ่มขึ้นต่อเนื่องเป็นปีที่สอง ในขณะที่อัตราการเสียชีวิตของทารก

แรกเกิดต่ำกว่า 28 วัน ทารกต่ำกว่า 1 ปี และเด็กต่ำกว่า 5 ปี มีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ด้านสุขภาพทารกเมื่อแรกเกิดนั้นไม่ควรมีน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งที่คลอดก่อนกำหนดหรือครบกำหนด การมีน้ำหนักแรกเกิดน้อยกว่าเกณฑ์ทำให้ทารกเสี่ยงต่อการเสียชีวิตในระยะแรกคลอดหรือ

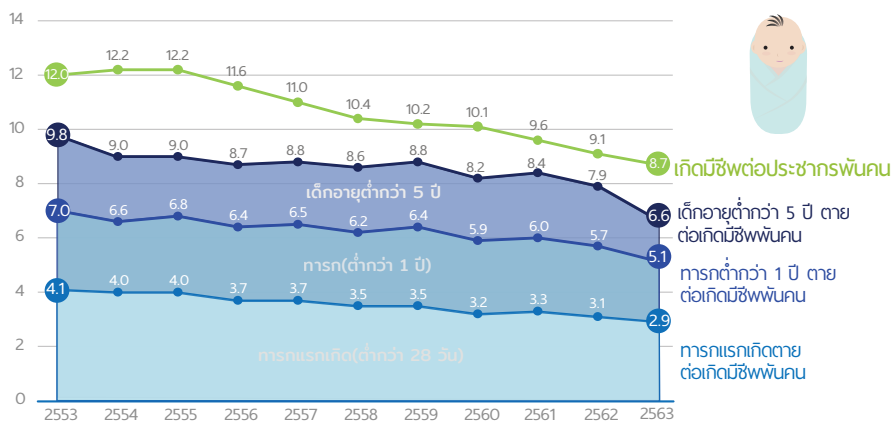
“อัตราเจริญพันธุ์ลดลงแต่อัตราการตายเพิ่มขึ้น อัตราการตายของการคลอด สัดส่วนเด็กน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ดีขึ้น”

อัตราการตายต่อการเกิดมีชีพแสนคน

ที่มา : สถิติสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

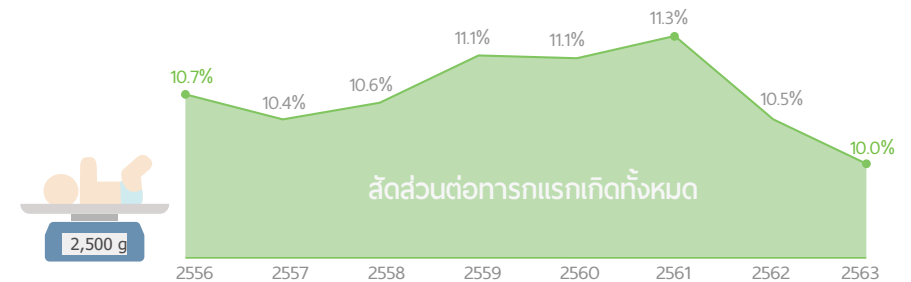
อัตราการเสียชีวิตของการก

ที่มา : สถิติสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ขวบปีแรก โดยเฉพาะการคลอดก่อนกำหนดที่ระบบต่างๆ ของร่างกายยังพัฒนาไม่สมบูรณ์ นอกจากนี้ยังเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยและมีพัฒนาการล่าช้ากว่าทารกที่มีน้ำหนักปกติ โดยปี 2563 เด็กแรกเกิดที่มีน้ำหนักไม่เกิน 2,500 กรัม มี 56,677 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ของเด็กเกิดมีชีพทั้งหมด ซึ่งลดลงต่อเนื่องเป็นปีที่สองและต่ำสุดในช่วงหลายปีที่ผ่านมา

เด็กแรกเกิดที่น้ำหนักไม่เกิน 2,500 กรัม

ที่มา : สถิติสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

เด็กควรได้รับนมแม่อย่างเหมาะสม โดยองค์การอนามัยโลกและยูนิเซฟแนะนำว่า ควรให้นมแม่ทันทีในช่วง 1 ชั่วโมงแรก หลังคลอดและให้นมแม่เพียงอย่างเดียวในช่วง 6 เดือนแรก หลังจากนั้นให้ต่อเนื่อง

“เด็กที่ได้รับนมแม่อย่างเหมาะสม ยังมีสัดส่วนน้อย แต่การได้รับวัคซีนพื้นฐานครบก่อนอายุ 1 ปี มีมากขึ้น”

ควบคู่กับอาหารเสริมที่เหมาะสมกับอายุไปจนถึง 2 ปี หรือนานกว่า ในน้ำนมแม่มีสารอาหารที่มีประโยชน์และมีการเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลาหลังคลอดเพื่อช่วยพัฒนาการด้านร่างกาย สมอง และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็ก จากข้อมูลพบว่าทารกอายุต่ำกว่า 6 เดือน ที่ดื่มนมแม่อย่างเดียวมีเพียงร้อยละ 14.0 และในช่วงก่อนอายุ 2 ปี เด็กที่ได้นมแม่อย่างเหมาะสมกับอายุมีเพียงร้อยละ 24.1 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก

นอกจากเด็กควรได้รับนมแม่อย่างเหมาะสมแล้วยังควรได้รับวัคซีนพื้นฐานตามระยะเวลาที่กำหนดเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันป้องกันโรคอันตรายร้ายแรงประกอบด้วย วัคซีนป้องกันวัณโรค ไวรัสตับอักเสบบี คอตีบ บาดทะยัก ไอกรน โปลิโอ หัด คางทูม หัดเยอรมัน ที่ควรได้รับก่อนอายุ 1 ปี และวัคซีนใช้สมองอักเสบเฉียบเมื่ออายุครบ 1 ปี จากข้อมูลพบว่า เด็กอายุก่อนครบ 1 ปีที่ได้รับวัคซีนพื้นฐานครบถ้วนรวมถึงการฉีดกระตุ้นหรือฉีดซ้ำมีร้อยละ 77.9 และการได้รับครบถ้วนก่อนอายุ 2 ปี ร้อยละ 83.6

การได้รับนมแม่และวัคซีน

การได้รับนมแม่

เด็กอายุต่ำกว่า 6 เดือน (1,255 คน) เด็กอายุ 0-23 เดือน (5,074 คน)

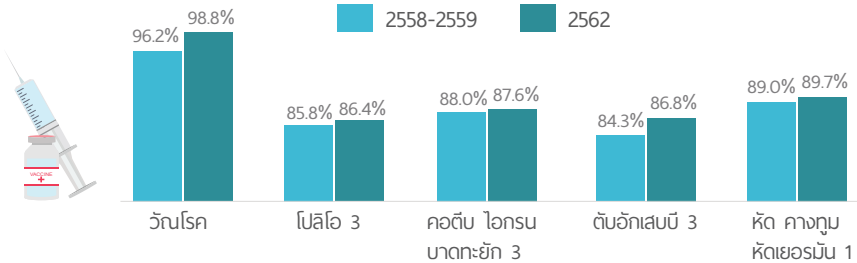
14.0% กินนมแม่อย่างเดียว

40.7% กินนมแม่เป็นหลัก

24.1% ได้รับนมแม่อย่างเหมาะสมกับอายุ

การได้รับวัคซีนของเด็กอายุ 12-23 เดือน (2,614 คน)

77.9% ได้รับวัคซีนพื้นฐานครบถ้วนก่อนอายุครบ 12 เดือน

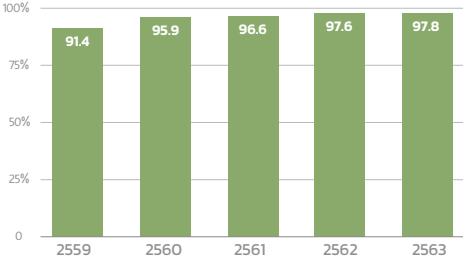
83.6% ได้รับวัคซีนพื้นฐานครบถ้วนก่อนอายุ 2 ปี

วัคซีนพื้นฐาน ได้แก่ วัณโรค โปลิโอ (ครั้งที่ 3) คอตีบ ไอกรน บาดทะยัก (ครั้งที่ 3) ตับอักเสบบี (ครั้งที่ 3) ไม่รวมแรกเกิด และหัด คางทูม หัดเยอรมัน (ครั้งที่ 1)

ที่มา : สํารวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย ปี 2562 สํานักงานสถิติแห่งชาติและองค์การยูนิเซฟ

การส่งเสริมเด็กปฐมวัยอายุ 0-5 ปี ให้มีพัฒนาการเป็นไปตามช่วงอายุเพื่อให้คุณภาพชีวิตที่ดีทั้งตัวเด็กและครอบครัว จากการติดตามและส่งเสริมเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า ข้อมูลพบว่ามีเด็กร้อยละ 97.8 ของเด็กที่ได้รับคัดกรองมีพัฒนาการสมวัย ซึ่งพัฒนาการที่ดีในช่วงปฐมวัยและได้รับการดูแลส่งเสริมพัฒนาการอย่างเหมาะสม เมื่อเข้าสู่การศึกษาจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านการเรียนที่ดีด้วย

เด็ก 0-5 ปี มีพัฒนาการสมวัย

หมายเหตุ : ร้อยละของเด็กที่ได้รับคัดกรองไม่รวมกรุงเทพมหานคร
ที่มา : Health Data Center (HDC) สํานักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

กำหนดการให้วัคซีนตามแผนงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคของกระทรวงสาธารณสุข ปี 2564

อายุ	วัคซีนที่ให้	ข้อแนะนำ
แรกเกิด	HB1 (ป้องกันโรคตับอักเสบบี) BCG (ป้องกันวัณโรค)	ให้เร็วที่สุดภายใน 24 ชั่วโมงหลังคลอด ฉีดให้เด็กก่อนออกจากโรงพยาบาล
1 เดือน	HB2 (ป้องกันตับอักเสบบี)	เฉพาะที่คลอดจากมารดาที่เป็นพาหะของไวรัสตับอักเสบบี
2 เดือน	DTP-HB-Hib1(ป้องกันโรคคอตีบ-บาดทะยัก-ไอกรน- ตับอักเสบบี-ฮิบ) OPV1(ป้องกันโรคโปลิโอชนิดรับประทาน) Rota1 (วัคซีนโรต้า)	ห้ามให้วัคซีนโรต้าครั้งที่ 1 ในเด็กอายุมากกว่า 15 สัปดาห์
4 เดือน	DTP-HB-Hib2(ป้องกันโรคคอตีบ-บาดทะยัก-ไอกรน- ตับอักเสบบี-ฮิบ) OPV2(ป้องกันโรคโปลิโอชนิดรับประทาน) IPV (ป้องกันโรคโปลิโอชนิดฉีด) Rota2 (วัคซีนโรต้า)	-ให้วัคซีนป้องกันโปลิโอชนิด 1 เข็ม พร้อมกับชนิดรับประทาน 1 ครั้ง -ห้ามให้วัคซีนโรต้าครั้งสุดท้าย ในเด็กอายุมากกว่า 32 สัปดาห์
6 เดือน	DTP-HB-Hib3(ป้องกันโรคคอตีบ-บาดทะยัก-ไอกรน- ตับอักเสบบี-ฮิบ) OPV3(ป้องกันโรคโปลิโอชนิดรับประทาน) Rota3 (วัคซีนโรต้า)	-ห้ามให้วัคซีนโรต้าครั้งสุดท้ายในเด็กอายุมากกว่า 32 สัปดาห์ -ให้ยกเว้นวัคซีนโรต้าครั้งที่ 3 ในเด็กที่รับวัคซีน Rota x มาแล้ว 2 ครั้ง
9 เดือน	MMR1 (ป้องกันโรคหัด-คางทูม-หัดเยอรมัน)	หากไม่ได้รับเมื่ออายุ 9 เดือน ให้รับติดตามฉีดโดยเร็วที่สุด
1 ปี	LAJE1 (ป้องกันโรคใช้สมองอักเสบเฉียบชนิดเชื้อเป็นอ่อนฤทธิ์)	

หมายเหตุ : ข้อมูลเฉพาะของอายุไม่เกิน 1 ปี จากทั้งหมด

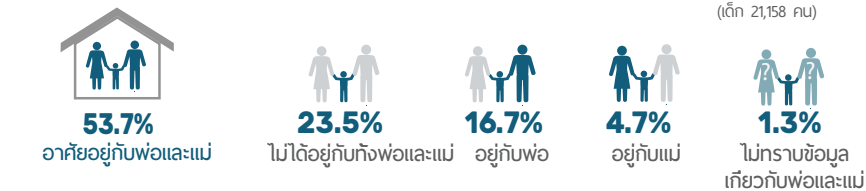
ครอบครัว

เด็กต้องการความรักความอบอุ่นจากครอบครัวที่มีทั้งพ่อและแม่ การดูแลเลี้ยงดูและใช้เวลาด้วยกันอย่างมีคุณภาพนั้นส่งผลต่อพฤติกรรม จิตใจ และพัฒนาการของเด็ก แต่ด้วยสภาพเศรษฐกิจสังคมทำให้เด็กส่วนหนึ่งไม่ได้อยู่พร้อมหน้าครอบครัวเนื่องจากพ่อแม่ย้ายถิ่นไปทำงานหรือทำพำนัก รวมถึงเผชิญสภาพปัญหาในครอบครัวทั้งการแตกแยก การหย่าร้าง ความยากจน การเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ความรุนแรงในครอบครัว ล้วนเป็นปัจจัยกระทบต่อความเป็นอยู่ สภาพจิตใจ และสิทธิเด็ก ข้อมูลจากการสำรวจ ปี 2562 เด็กอายุ 0-17 ปี ร้อยละ 46.3 ไม่ได้อยู่อาศัยร่วมกันพร้อมหน้าทั้งพ่อและแม่ผู้ให้กำเนิด โดยเฉพาะเด็กในครัวเรือนที่ยากจน และมีสัดส่วนมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

“สภาพครอบครัวยังคงมีปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ การดูแลเลี้ยงดู และสิทธิเด็ก”

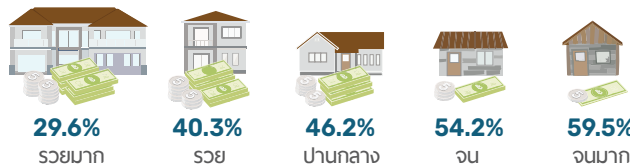
เด็กอายุ 0-17 ปี ตามลักษณะการอยู่อาศัยกับครอบครัว

(เด็ก 21,158 คน)

การอยู่อาศัยกับครอบครัวตามความมั่งคั่งของครัวเรือนและตามภูมิภาค

ร้อยละของเด็กที่ไม่ได้อาศัยอยู่ร่วมกันทั้งพ่อและแม่ผู้ให้กำเนิด^{1/}

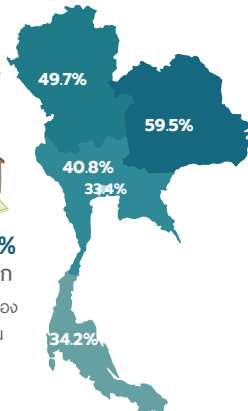

ความมั่งคั่งของครัวเรือนที่เด็กอาศัยอยู่ โดยใช้ดัชนีความมั่งคั่งที่ใช้ข้อมูลความเป็นเจ้าของสิ่งของ ลักษณะที่อยู่อาศัย น้ำและสุขาภิบาลและอื่นๆ ที่สัมพันธ์กับความมั่งคั่งของครัวเรือนมาคำนวณ

^{1/} พ่อแม่ผู้ให้กำเนิดคนใดคนหนึ่งหรือทั้งคู่อาศัยอยู่ที่อื่นหรือเสียชีวิต

ที่มา : สำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย ปี 2562

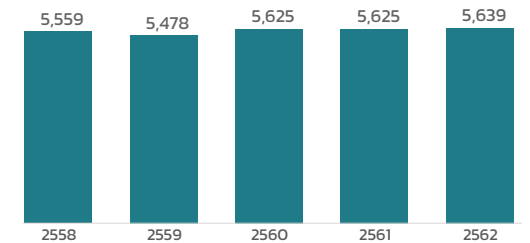
สำนักงานสถิติแห่งชาติและองค์การยูนิเซฟ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในครอบครัว จากข้อมูลพบว่าคดีแพ่งที่ขึ้นสู่การพิจารณาในศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นคดีฟ้องหย่า ซึ่งมีสัดส่วนมากที่สุดในทุกปี โดยปี 2562 มีสัดส่วนร้อยละ 24.0 ของข้อหาคดีแพ่งทั้งหมด และการจดทะเบียนหย่าแต่ละปีมีมากกว่า 1 แสนคู่ อีกทั้งยังมีคู่ไม่จดทะเบียนที่แยกทางกัน สะท้อนภาพความสัมพันธ์ทั้งชีวิตคู่และครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มีบุตรด้วยกัน ซึ่งการดูแลเลี้ยงดูมักจะอยู่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือเด็กถูกทิ้งให้อยู่กับญาติใกล้ชิดเช่น ปู่ ย่าตา ยาย เป็นผู้เลี้ยงดู

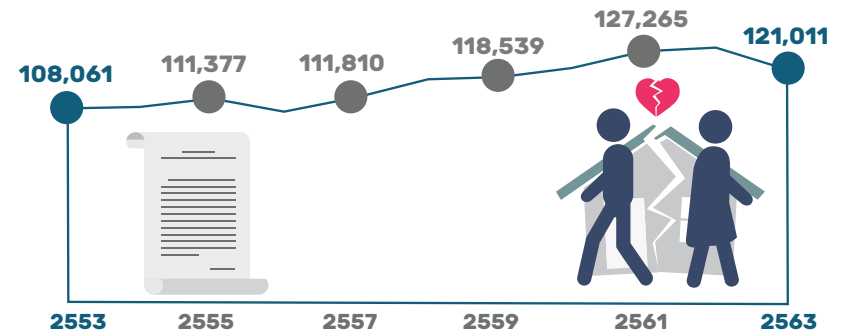
จำนวนคดีฟ้องหย่าที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลเยาวชนและครอบครัว

“เด็กได้รับผลกระทบจากปัญหาต่างๆ ในครอบครัว ทั้งครอบครัวแตกแยก ถูกทอดทิ้ง ถูกกระทำความรุนแรง ความยากจน การเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม”

ที่มา : รายงานสถิติคดี สำนักงานศาลยุติธรรม

จำนวนการจดทะเบียนหย่า

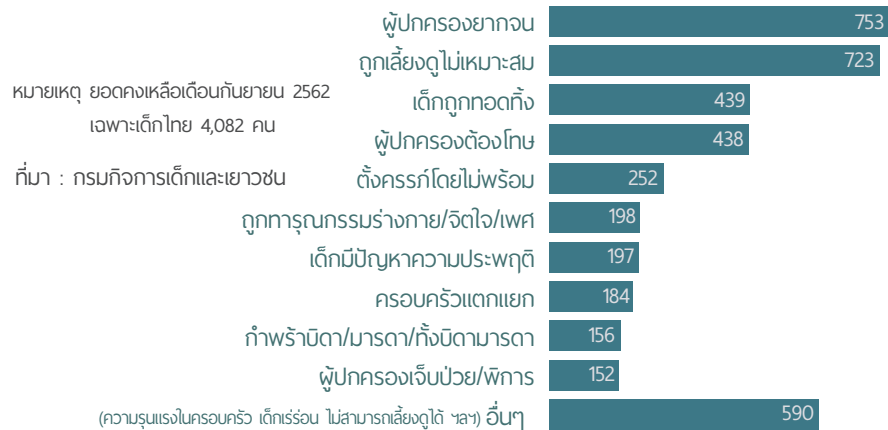

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

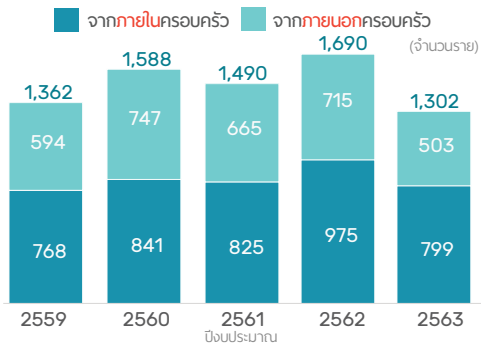
สภาพปัญหาครอบครัวทำให้เด็กส่วนหนึ่งต้องมาอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็กที่ให้การสงเคราะห์และคุ้มครองสิทธิเด็กจากปัญหาต่างๆ เมื่อพิจารณาเฉพาะเด็กที่มีสัญชาติไทยอายุไม่เกิน 18 ปี พบว่า สภาพครอบครัวที่ยากจนและการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมของครอบครัวเป็นปัญหาส่วนใหญ่ที่ทำให้เด็กเข้ามาอยู่หรือยังคงอยู่ใน

สถานรองรับเด็ก และในหลายปัญหานั้นไม่ได้เกิดจากตัวเด็กเองแต่เกิดจากทั้งสภาพครอบครัวและการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ส่วนสาเหตุที่เกิดจากตัวเด็กเองนั้นมีจำนวนน้อยมาก

เด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ที่รับเข้ามาอยู่ในสถานรองรับเด็ก 30 แห่งทั่วประเทศ

เด็กและเยาวชนที่ถูกกระทำทารุณกรรม

นอกจากนี้ข้อมูลของศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300 พบว่า เด็กและเยาวชนอายุไม่เกิน 24 ปี ที่ถูกกระทำทารุณกรรมในแต่ละปีมากกว่าครึ่งมาจากการกระทำของคนภายในครอบครัว โดยส่วนใหญ่เป็นการทำร้ายร่างกายและถูกล่วงละเมิดทางเพศ

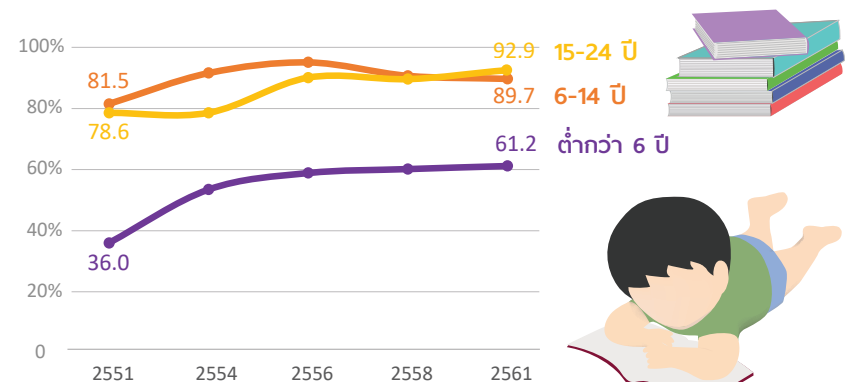
จากข้อมูลทั้งหมดนั้นเห็นได้ว่า แต่ละปีมีเด็กหลายคนยังคงเผชิญกับสภาพปัญหาของครอบครัวและการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม หรือถูกกระทำทารุณกรรมจากคนในครอบครัว ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต พัฒนาการ และพฤติกรรมของเด็กในระยะยาว

การอ่าน

การอ่านเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่ทักษะและความรู้ด้านอื่นๆ การอ่านในยุคนี้น่าสนใจไม่เพียงแต่อ่านหนังสือออก แต่ยังหมายถึงมีทักษะหรือความสามารถในการอ่านที่สามารถเข้าใจถึงสาระสำคัญสิ่งที่อ่าน วิเคราะห์และตีความ เชื่อมโยงข้อมูลได้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตและเท่าทันโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทักษะการอ่านสามารถพัฒนาตั้งแต่ยังเป็นเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเจริญเติบโตและมีพัฒนาการรวดเร็ว ทั้งร่างกาย จิตใจ สมรรถนะ และประสาทสัมผัสต่างๆ การอ่านให้ฟังหรือฝึกให้อ่าน แม้ว่าเด็กเล็กยังไม่เข้าใจทุกอย่างแต่สามารถรับรู้และจดจำจากการฟัง เกิดจินตนาการ สมาธิ ความบันเทิง และช่วยสร้างพัฒนาการที่ดีเมื่อเข้าเรียน ทั้งยังช่วยส่งเสริมพัฒนาทักษะการเขียนด้วย

“การอ่านนอกเวลาของเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เนื้อหาสาระเป็นเรื่องบันเทิง โดยอ่านในแบบเล่มหนังสือ/เอกสารมากกว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และส่วนใหญ่สามารถอ่าน เขียน และคำนวณได้”

การอ่านนอกเวลาเรียน/เวลาทำงานของเด็กและเยาวชน

- หมายเหตุ 1. เด็กต่ำกว่า 6 ปี รวมการอ่านเองและผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง
2. การอ่านทั้งหนังสือและบทความในรูปแบบรูปเล่ม/เอกสาร/สื่ออิเล็กทรอนิกส์/สื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ

ที่มา : สำรวจการอ่านของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากสำรวจการอ่านของประชากรพบว่า การอ่านของเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยรวมทั้งเด็กอ่านเองหรือผู้ใหญ่อ่านให้ฟังนั้นดีขึ้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ซึ่งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 36.0 มาอยู่ที่ร้อยละ 61.2 สำหรับเหตุผลที่ผู้ใหญ่ไม่อ่านให้เด็กฟังให้เหตุผลว่า เด็กยังเล็กเกินไปร้อยละ 55.2 รองลงมาคือ ไม่มีเวลาอ่านร้อยละ 24.6

เด็กและเยาวชนอายุ 6-24 ปี มีการอ่านนอกเวลาเรียน/เวลาทำงานมากขึ้น และหลังจากปี 2556 เป็นต้นมามีแนวโน้มคงที่ โดยยังคงอ่านสื่อประเภทรูปเล่มหนังสือหรือเอกสารมากกว่าการอ่านจากประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ส่วนใหญ่เป็นการอ่านจากสื่อสังคมออนไลน์ ในด้านเนื้อหาสาระที่อ่านในกลุ่มอายุ 15-24 ปี ส่วนใหญ่เกี่ยวกับความบันเทิงและสารคดี/ความรู้ทั่วไป

เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีพื้นฐานทั้ง 3 ด้าน คือการอ่านออก การเขียนและการคำนวณที่สามารถใช้ในชีวิตประจำวันได้ แต่จากการทดสอบ PISA ที่ประเมินนักเรียนอายุ 15 ปี เกี่ยวกับทักษะความฉลาดรู้ในการอ่านที่ไม่เป็นเพียงแค่การอ่านออก แต่รวมถึงความสามารถที่จะทำความเข้าใจกับสิ่งที่ได้อ่านสามารถนำไปใช้ประเมินสะท้อนออกมาเป็นความคิดเห็นของตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาความรู้และศักยภาพ ผลการประเมินที่ผ่านมาโดยรวมแล้วไม่ได้พัฒนาขึ้น มีนักเรียนไม่ถึงครึ่งที่มีความฉลาดรู้ด้านการอ่านอยู่ในระดับสูงกว่าระดับพื้นฐาน

เด็กและเยาวชนที่อ่านนอกเวลาเรียน/เวลาทำงาน

ประเภทสื่อที่กลุ่มอายุ 6-24 ปี อ่าน

90.7%
รูปเล่มหนังสือ/เอกสาร

79.9%
สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ตอบได้มากกว่า 1 ประเภท

5 อันดับแรก

เนื้อหาสาระที่กลุ่มอายุ 15-24 ปี อ่าน

67.2%

บันเทิง

58.8%

สารคดี/ความรู้ทั่วไป

29.7%

ข่าว

15.7%

ความรู้ทางวิชาการ

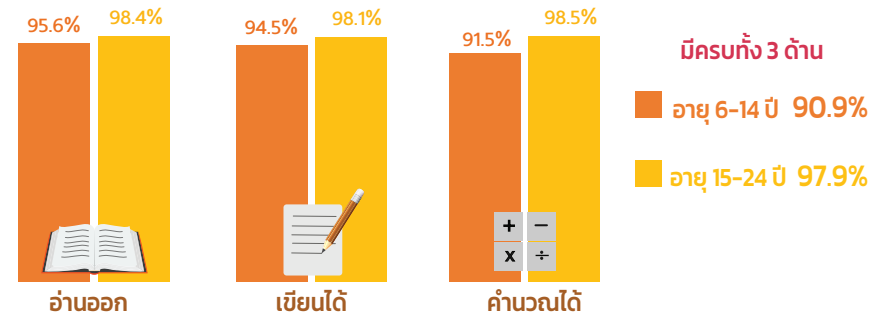
4.3%

ความรู้ด้านอาชีพ

ตอบได้ไม่เกิน 2 คำตอบ

ที่มา : สำรวจการอ่านของประชากร ปี 2561
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เด็กและเยาวชนที่สามารถอ่าน เขียน และคำนวณได้

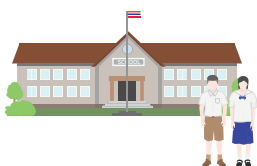
ที่มา : สำรวจการอ่านของประชากร ปี 2561 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ดังนั้นจึงควรส่งเสริมพัฒนาให้เด็กมีทักษะความฉลาดรู้ในการอ่านที่ไม่ใช่เป็นเพียงแค่การอ่านได้หรือเพียงเพื่อความบันเทิง แต่อ่านเพื่อใช้พัฒนาความรู้และศักยภาพของตนเอง สามารถเรียนรู้อย่างเท่าทัน นำมาให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วของข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีทั้งจริงและเท็จจำนวนมากที่ถูกสร้างขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

การศึกษา

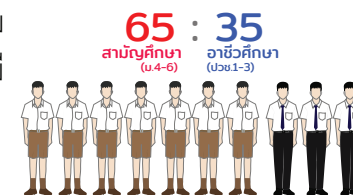
การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ นอกจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลแล้ว ยังช่วยแก้ปัญหาสังคมและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ แต่ปัญหาการศึกษาในหลายด้านยังคงอยู่ อีกทั้งปี 2563 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ซึ่งส่งผลกระทบต่อการศึกษาทั้งการปิดสถานศึกษา การเลื่อนสอบ หรือเลื่อนเปิดปิดภาคเรียน มีการปรับการเรียนการสอนต่างไปจากรูปแบบเดิม โดยเฉพาะการเรียนแบบออนไลน์ ที่พบเป็นปัญหามากโดยเฉพาะครัวเรือนที่ไม่มีความพร้อมทั้งค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ใช้เรียนหรือมีบุตรหลายคนในวัยเรียน รวมถึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้อาจแตกต่างกันไปตามวัยของเด็ก แต่ละระดับการศึกษา ความพร้อม และสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน รวมถึงวิธีการสอน

“ความเหลื่อมล้ำและแตกต่างด้านการศึกษายังคงอยู่ เด็กส่วนหนึ่งหลุดออกจากการศึกษาในระบบก่อนจบการศึกษาภาคบังคับ ความยากจนส่งผลต่อการศึกษา”

นักเรียนในระบบโรงเรียนปีการศึกษา 2563 มีนักเรียนระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลายและประกาศนียบัตรวิชาชีพจำนวน 8.9 ล้านคน ส่วนใหญ่ยังคงเรียนต่อสายสามัญศึกษามากกว่าสายอาชีวศึกษา เด็กส่วนใหญ่ได้เข้าเรียนเมื่อถึงวัยเรียน แต่ส่วนหนึ่งต้องออกก่อนจบการศึกษาภาคบังคับ เมื่อประมาณข้อมูลอย่างหายาบบโดยเทียบจำนวนนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้เลื่อนชั้นตามปีต่อเนื่องจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวมเก้าปี มีนักเรียนลดลงหรือหายจากในระบบประมาณ 1 แสนคน สถานการณ์นี้ดีขึ้นในระดับประถมศึกษา แต่มีอัตราเพิ่มสูงขึ้นในระดับการศึกษาที่ยิ่งสูงขึ้นไป ส่วนอัตราการเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าดีขึ้น ข้อมูลนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วไม่เรียนต่อ เหตุผลส่วนใหญ่เป็นการ

ออกไปประกอบอาชีพ เห็นได้ว่าในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นการเข้าถึงการศึกษาลดลงมากขึ้น ถึงแม้เป็นเพียงการศึกษาภาคบังคับก็ตาม โดยหลายสาเหตุของการเข้าถึงการศึกษาแล้วมีปัจจัยพื้นฐานมาจากความยากจน

จำนวนนักเรียนทั้งหมดในระบบโรงเรียน

หน่วย : แสนคน

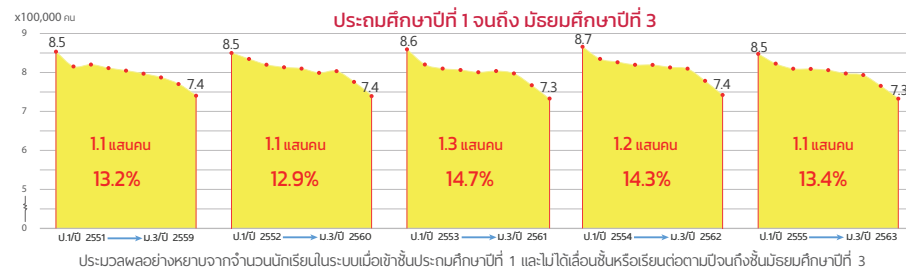
ปีการศึกษา	2558	2559	2560	2561	2562	2563
ประถมศึกษา	48.7	48.3	47.5	47.5	47.5	47.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	23.4	23.1	23.2	23.0	23.0	22.8
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	20.2	19.4	19.1	18.9	18.8	19.3
ปริญญาตรีและต่ำกว่า	21.8	21.4	20.9	20.3	19.5	19.4

ร้อยละนักเรียนในระบบที่ออกหรือไม่ได้เรียนต่อเนื่องตามปี

ปีการศึกษา	2558	2559	2560	2561	2562	2563	การเปลี่ยนแปลง
ออกช่วง ป.1-6	6.5	6.1	5.9	5.9	5.0	5.4	
ไม่เรียนต่อ ม.1	0.6	0.8	0.5	0.5	0.5	0.7	
ออกช่วง ม.1-3	5.2	5.8	7.8	8.1	8.3	7.5	
ไม่เรียนต่อ ม.4/ปวช.1	9.0	9.6	9.0	8.3	7.2	4.5	
ออกช่วง ม.4-6/ปวช.1-3	9.1	10.1	11.9	11.8	11.5	10.3	

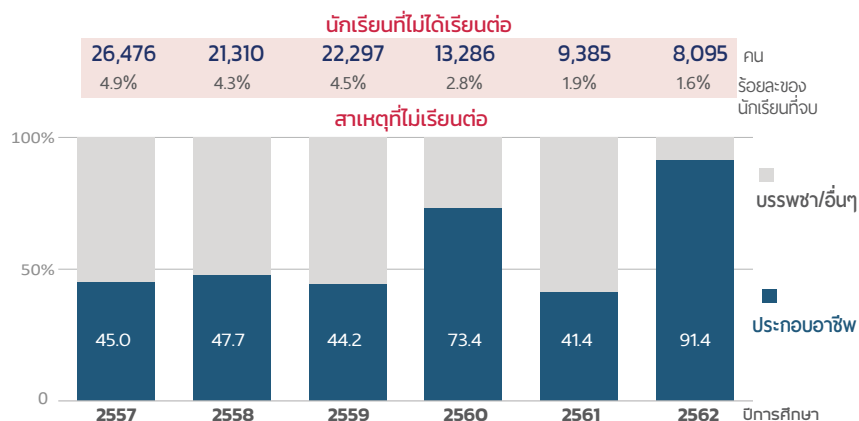
หมายเหตุ : ประมาณค่าอย่างหายาบบ โดยประมาณผลจากจำนวนนักเรียนในแต่ละปีการศึกษานับจากปีที่เข้าเรียนและไม่คงอยู่โดยไม่ได้เรียนชั้นหรือเรียนต่อตามปีถึงขั้นปัสตท้ายก่อนจบชั้น การออกก่อนช่วง ป.1-6 ปีการศึกษา 2563 คือ นักเรียน ป.1 ปีการศึกษา 2558 แล้วออกจากกระบบหรือไม่ได้เลื่อนชั้นตามปีจนถึง ป.6 ปีการศึกษา 2563

นักเรียนที่ลดลงจากเมื่อแรกเข้าประถมศึกษาจนถึงปีที่ 9 ในการศึกษาภาคบังคับ

ที่มา : ประมาณผลจากสถิติการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

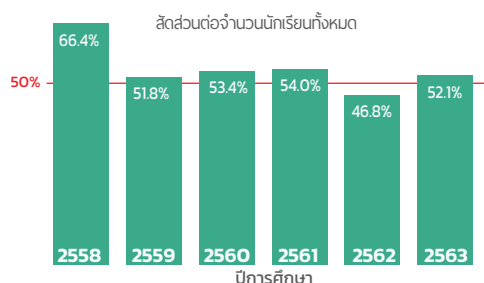
นักเรียนที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วไม่ได้เรียนต่อ

ที่มา: สถิติทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

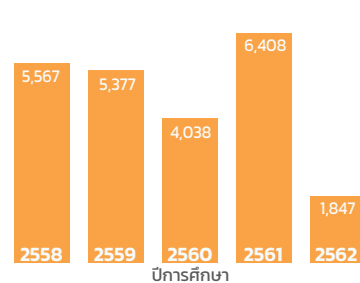
จากข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีนักเรียนด้อยโอกาสทั้งยากจน ถูกทอดทิ้ง หรือทำงานเลี้ยงครอบครัว ในกลุ่มด้อยโอกาสประเภทยากจนมีประมาณ 3 ล้านคน หรือคิดเป็น 52.1 ของจำนวนนักเรียน และจากข้อมูลกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ที่กำหนดเกณฑ์ยากจนโดยรวมปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษา ได้คัดกรองเด็กยากจนอายุ 6-14 ปี ของ สพฐ. ในปี 2563 มี 1.7 ล้านคน และได้ช่วยเหลือเด็กยากจนพิเศษ 859,737 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนนักเรียน ในส่วนนักเรียนที่ออกกลางคันลดลงมากจากปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นการอพยพตามผู้ปกครอง มีปัญหาปรับตัว ปัญหาครอบครัว หรือต้องหาเลี้ยงครอบครัว

นักเรียนด้อยโอกาสประเภทยากจน

นักเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ไม่รวมอาชีวศึกษา
ที่มา : สถิติทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จำนวนนักเรียนออกกลางคัน

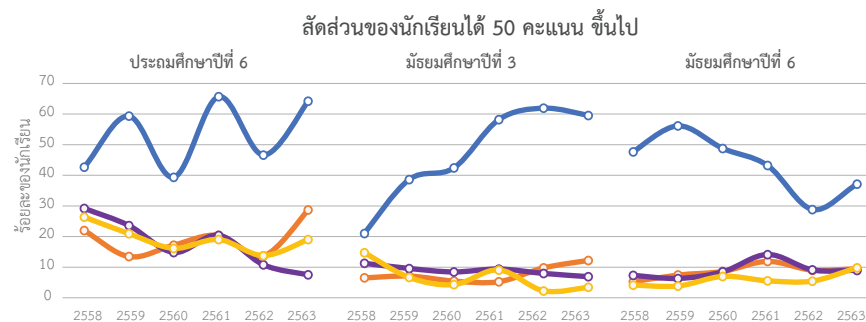
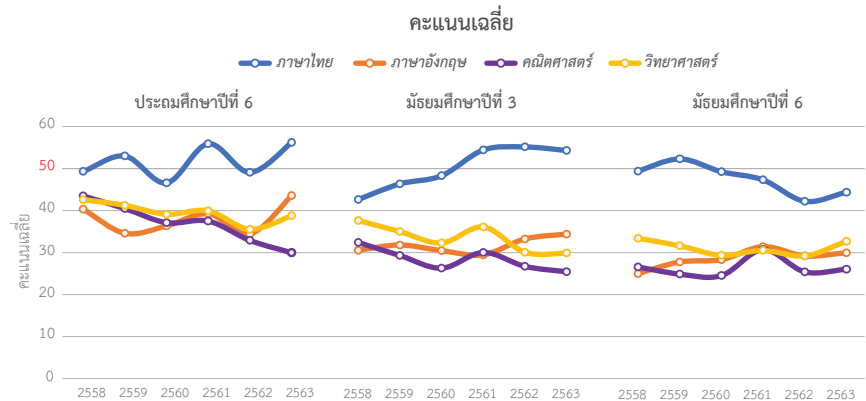

สำหรับคุณภาพการศึกษาจากข้อมูลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานหรือ O-NET จาก 4 วิชาหลักในช่วง 6 ปีการศึกษาที่ผ่านมา ผลสอบวิชาภาษาไทยดีขึ้นยกเว้นระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนที่เหลือคือ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ยังไม่มีแนวโน้มดีขึ้น ซึ่งคะแนนคณิตศาสตร์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีแนวโน้มลดลง เมื่อพิจารณานักเรียนที่ทำได้ 50 คะแนนขึ้นไป ทั้งมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 มีลักษณะคล้ายกันคือ ยังคงน้อยกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนนักเรียนที่สอบ นอกจากนี้คะแนนเฉลี่ยยังมีความแตกต่างตามกลุ่มโรงเรียน ขนาดโรงเรียน ที่ตั้ง เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างโดยพิจารณาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของกลุ่มโรงเรียนเน้นวิทยาศาสตร์และในกำกับกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด แต่มีสัดส่วนผู้สอบเพียงร้อยละ 1.1 เปรียบเทียบกับกลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยมีความแตกต่างของอย่างมาก และบางวิชาแตกต่างกันเกือบเท่าตัวหรือมากกว่า

“ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาใน 3 วิชาหลักยังไม่มีแนวโน้มดีขึ้น นักเรียนส่วนใหญ่ทำได้ต่ำกว่า 50 คะแนน และยังมีคะแนนแตกต่างของกลุ่มโรงเรียนและขนาดโรงเรียน”

นอกจากนี้โปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากลหรือ PISA ที่มีการประเมินในหลายประเทศ/เขตเศรษฐกิจ ด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยตัวอย่างเป็นตัวแทนนักเรียนอายุ 15 ปี ผลคะแนนเฉลี่ยตลอดที่ผ่านมามีแนวโน้มที่ไม่เปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนและมีลักษณะคงที่ โดยผล PISA 2018 ล่าสุดที่ประเมินเน้นด้านการอ่านพบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านลดลงจากสองครั้งก่อนหน้านี้ ทั้งนี้ในรายงานผลการประเมิน PISA 2018 สรุปให้เห็นว่า ภาพรวมคะแนนเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (กลุ่มประเทศ OECD) แต่กลุ่มนักเรียนโรงเรียนสาธิตและโรงเรียนเน้นวิทยาศาสตร์มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ OECD ทั้ง 3 ด้าน อีกทั้งผลคะแนนในประเทศยังมีความแตกต่างระหว่างกลุ่มโรงเรียน ทั้งนี้ในกลุ่มประเทศอาเซียนที่เข้าร่วมทดสอบและมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าไทยคือ สิงคโปร์ มาเลเซีย และบรูไน

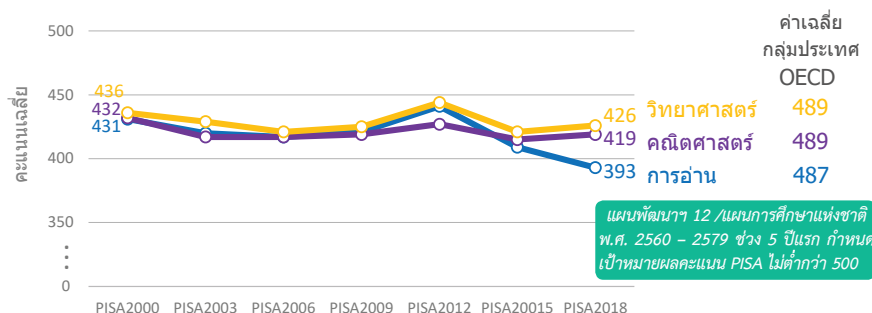
ผลการสอบ O NET

แผนพัฒนาฯ 12 กำหนดเป้าหมาย สัดส่วนของนักเรียนที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชั้นผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 มีจำนวนเพิ่มขึ้น และความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ระหว่างพื้นที่และภูมิภาค

ที่มา : สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ

ผลการประเมิน PISA

ที่มา : ผลการประเมิน PISA2018 สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)

การทดสอบทั้งสองนี้ขึ้นในลักษณะเดียวกันว่า นักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับ มีความแตกต่างกันมากและนักเรียนมีคะแนนประเมินที่มีจำนวนน้อย ในรายงานผลการประเมิน PISA 2018 ได้สรุปไว้ว่า “...ค่าคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยกลุ่มประเทศ OECD ทั้ง 3 ด้านชี้ให้เห็นว่า นักเรียนไทยยังมีความรู้และทักษะที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะทักษะด้านการอ่านที่มีผลการประเมินน้อยที่สุดในสามด้าน ทั้งที่การอ่านเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ทุกประเภท...”

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนด “ให้ส่งเด็กเข้าการศึกษาจนจบภาคบังคับ ต้องจัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” แต่พบว่ามียอดเด็กจำนวนมากออกจากการศึกษาจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกปีจากหลายสาเหตุ ยังมีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่เงินอุดหนุนไม่ครอบคลุม ซึ่งเป็นภาระค่าใช้จ่ายสำหรับนักเรียนที่ครอบครัวยากจน การให้ทุนช่วยเหลือรูปแบบเดิมก็สามารถช่วยได้เพียงบางส่วน ในส่วนกองทุนกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ที่มีมานานเป็นการให้กู้ยืมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป จนมาถึงปี 2561 มีการตั้งกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ที่เป็นการให้ทุนช่วยเหลือเพื่อให้เด็กทุกคนเข้าถึงการศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับ ขจัดปัญหาจากความยากจนที่ส่งต่อการเข้าถึงการศึกษา ช่วยสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาให้เกิดขึ้นจริง ซึ่งนับเป็นเวลายาวนานกว่าจะมีกองทุนเข้ามาช่วยเหลืออย่างเป็นทางการและมีความครอบคลุมมากขึ้นในการศึกษาภาคบังคับที่เด็กทุกคนควรได้รับ นอกจากนี้รัฐยังต้องมุ่งจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงให้เกิดขึ้นจริง จากสภาพปัญหาและแนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนักเด็กเก่งมีจำนวนน้อยซึ่งมักได้รับการสนับสนุนส่งเสริมหรือได้โอกาสมากกว่า โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีฐานะดีที่มีทั้งโอกาสและทางเลือก ทั้งนี้หากสามารถขจัดปัญหาเหล่านี้ได้ จะช่วยให้เป้าหมายของการพัฒนาเด็กให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามแผนการศึกษาแห่งชาตินั้น เกิดขึ้นจริงกับเด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมทั่วถึงเช่นเดียวกัน

หมายเหตุ

พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่า 12 ปีก่อนระดับอุดมศึกษา ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวน 9 ปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่ 7 เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่ 16 ยกเว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่ 9 ของการศึกษาภาคบังคับ การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560

“มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย”

การประเมิน PISA

โปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) ริเริ่มโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development หรือ OECD) โดยเน้นการประเมินสมรรถนะของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้ความรู้และทักษะในชีวิตจริงมากกว่าการเรียนรู้ตามหลักสูตรในโรงเรียน สํารวจนักเรียนอายุ 15 ปี จากทั่วโลกในทุกๆ รอบสามปี ได้เน้นการประเมินในสามด้านหลักคือ การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ แต่ละครั้งเน้นด้านหนึ่งหมุนเวียนไปตามลำดับ

PISA 2018 มีทั้งหมด 79 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ เป็นปีที่เน้นด้านการอ่าน โดยประเมินความฉลาดรู้ด้านการอ่าน (Reading literacy) ที่นิยามไว้ว่า ความสามารถที่จะทำความเข้าใจกับสิ่งที่ได้อ่าน สามารถนำไปใช้ประเมิน สะท้อนออกมาเป็นความคิดเห็นของตนเอง และมีความรักและผูกพันกับการอ่าน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายพัฒนาความรู้และศักยภาพ และการมีส่วนร่วมในสังคม มีสมรรถนะในการวิเคราะห์ การให้เหตุผล และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถระบุสาระหลัก 3 ประการ ประเมิน นอกจากนี้ ยังมีสมรรถนะการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ

ที่มา : ผลการประเมิน PISA 2018 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 วางเป้าหมาย 2 ด้าน คือ

เป้าหมายด้านผู้เรียน โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มี คุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย

3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics)

8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

เป้าหมายของการจัดการศึกษา มี 5 ประการ

1. ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access)
2. ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม (Equity)
3. ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ (Quality)
4. ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency)
5. ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy)

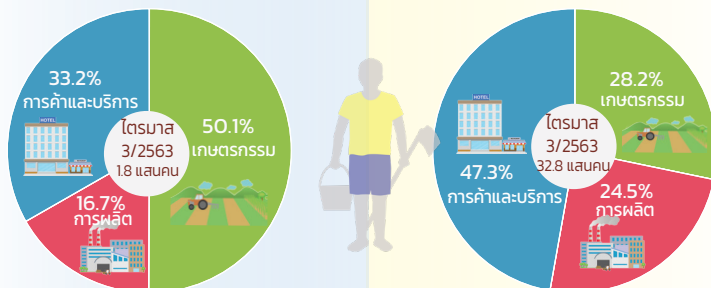
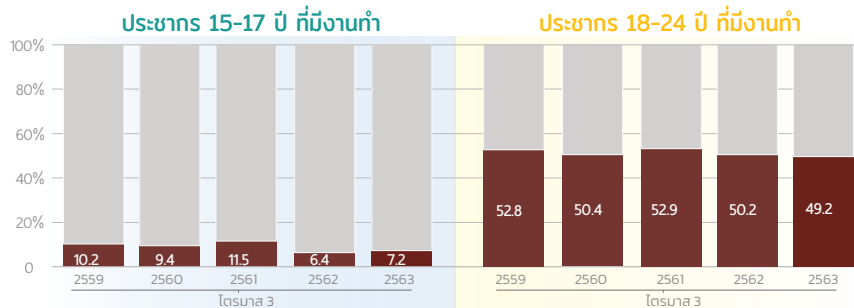
ที่มา : แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

การทำงาน

เด็กส่วนหนึ่งออกจากการศึกษากลางคันก่อนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือจบเพียงการศึกษาภาคบังคับแล้วต้องออกมาทำงานหรือประกอบอาชีพ ซึ่งกฎหมายได้กำหนดวิธีปฏิบัติในการจ้างงานเพื่อเป็นการคุ้มครองแรงงานเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี จากข้อมูลสำรวจภาวะการทำงานของประชากรปี 2563 ผู้มีงานทำอายุ 15-17 ปี 1.8 แสนคน คิดเป็นร้อยละ 7.2 ของประชากรอายุ 15-17 ปี ซึ่งสัดส่วนลดลงในสองปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ทำงานในภาคเกษตรกรรม ในกลุ่ม “เด็กส่วนหนึ่งต้องทำงานช่วยแบ่งเบาค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ร้อยละ 49.2 ของประชากรอายุ 18-24 ปี ส่วนมาก หรือกลายมาเป็นแรงงานเด็กทำงานอยู่ในภาคการค้าและบริการ กลุ่มที่ไม่ทำงาน และไม่ได้เรียนหนังสือ” ส่วนใหญ่ยังเรียนหนังสือ

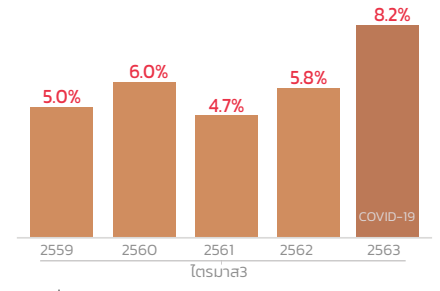
สัดส่วนประชากรอายุ 15-24 ปี ที่มีงานทำ

ที่มา : สำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาการว่างงานของกลุ่มอายุ 18-24 ปี ในปี 2563 มีอัตราการว่างงานร้อยละ 8.2 ซึ่งสูงกว่าหลายปีที่ผ่านมา สาเหตุหลักเป็นผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการจ้างงานโดยเฉพาะภาคการค้าและบริการ

อัตราการว่างงานของประชากร 18-24 ปี

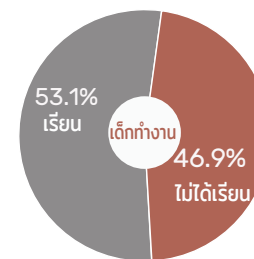

ที่มา : สำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

นอกจากนี้ในการสำรวจการทำงานของเด็กในประเทศไทย ปี 2561 จากขนาดตัวอย่าง 26,673 ครัวเรือน ที่มีเด็กอายุ 5-17 ปี อาศัยอยู่พบว่า มีเด็กทำงาน 4.1 แสนคน เป็นกลุ่มที่ทำงานอย่างเดียวโดยไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 46.9 ซึ่งมีสัดส่วนมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในส่วนเด็กทำงานที่เป็นแรงงานเด็กมี

เด็กทำงาน

เด็ก 5-17 ปี ทำงาน 408,679 คน จากทั้งหมด 10.5 ล้านคน

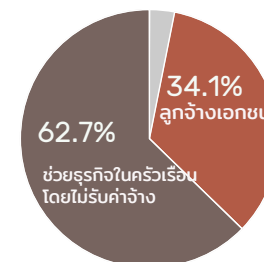

สัดส่วนเด็กทำงานที่ไม่ได้เรียน

แรงงานเด็ก

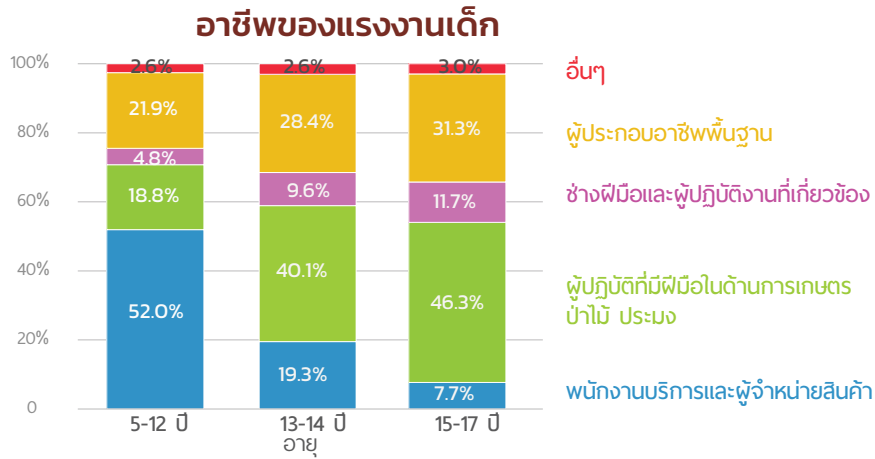
176,699 คน หรือ 43.2% ของเด็กทำงาน

แรงงานเด็ก หมายถึง เด็กทำงานอันตรายหรือชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ ดังนี้

- 1) เด็กอายุ 5 - 12 ปี ทำงานเชิงเศรษฐกิจใดๆ ในทุกประเภทกิจการ
- 2) เด็กอายุ 13 - 14 ปี ทำงานเชิงเศรษฐกิจใดๆ ที่มีชั่วโมงการทำงานมากกว่า 14 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
- 3) เด็กอายุ 15 - 17 ปี ทำงานเชิงเศรษฐกิจใดๆ ที่มีชั่วโมงการทำงานมากกว่า 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ที่มา : สำรวจการทำงานของเด็กในประเทศไทย ปี 2561 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ที่มา : สำรวจการทำงานของเด็กในประเทศไทย ปี 2561 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ร้อยละ 43.2 ส่วนใหญ่เป็นการช่วยธุรกิจในครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง เมื่อพิจารณาอาชีพของแรงงานเด็กพบว่า กลุ่มอายุ 5-12 ปี มากกว่าครึ่งมีอาชีพพนักงานบริการ และผู้จำหน่ายสินค้า และกลุ่มอายุ 13-17 ปี ส่วนใหญ่ทำด้านเกษตรกรรม

จากสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนทำให้เด็กกลุ่มหนึ่งต้องทำงานเพื่อช่วยเหลือครอบครัว แบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย หรือเพื่อเลี้ยงตนเอง จากข้อมูลด้านการศึกษา แต่ละปีมีนักเรียนส่วนหนึ่งที่ต้องออกกลางคันจากสาเหตุที่ต้องหาเลี้ยงครอบครัว หรือเพราะฐานะยากจน และมีเด็กนักเรียนด้อยโอกาสจำนวนมากที่ยากจน

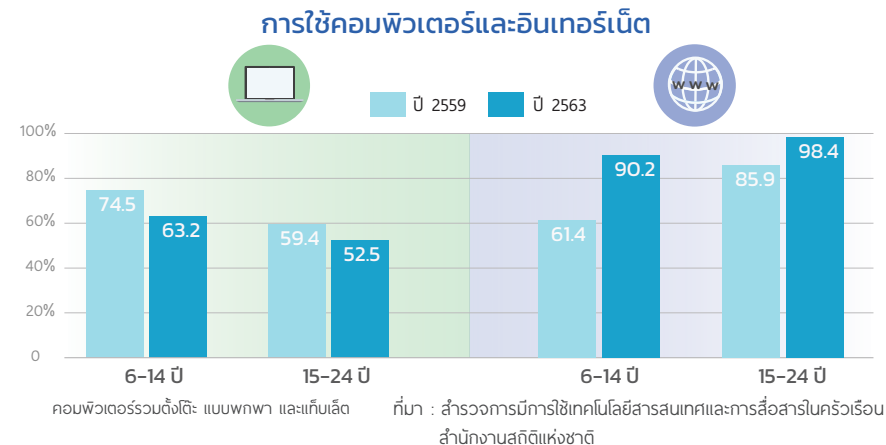
พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 บัญญัติในหมวด 4 เกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก โดยห้ามมิให้นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เป็นลูกจ้าง ในกรณีที่มีการจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีเป็นลูกจ้าง ได้กำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการจ้างงาน ลักษณะงาน และสภาพการจ้างงานต่างๆ เพื่อเป็นการคุ้มครองเด็ก ป้องกัน และจัดการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

เทคโนโลยีดิจิทัล

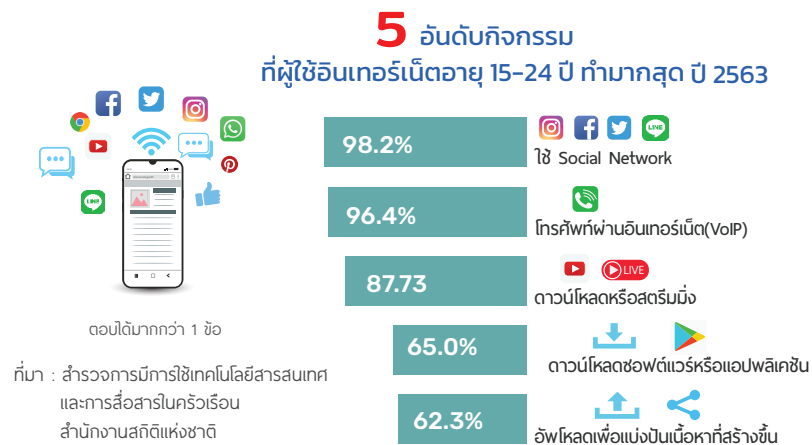
จากการที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารพัฒนามากขึ้น และประเทศไทยได้เข้าสู่ยุค 5G ที่มีการให้บริการอย่างเป็นทางการ การรับส่งข้อมูลที่รวดเร็วจึงตามมาด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อใช้ในเชิงเศรษฐกิจและสังคมตามมามากขึ้น รวมถึงใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเด็กที่เกิดปี 2553 เป็นต้นมา อาจเรียกได้ว่าเป็น“เด็กยุคดิจิทัล” ที่เติบโตมาในยุคที่ติดต่อสื่อสารกันด้วยสื่อสังคมออนไลน์ มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวัน การศึกษา การทำงาน และการเกิดอาชีพใหม่ในยุคดิจิทัลนี้

“เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เข้าถึงและใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้น แต่มีความเสี่ยงต่อภัยออนไลน์”

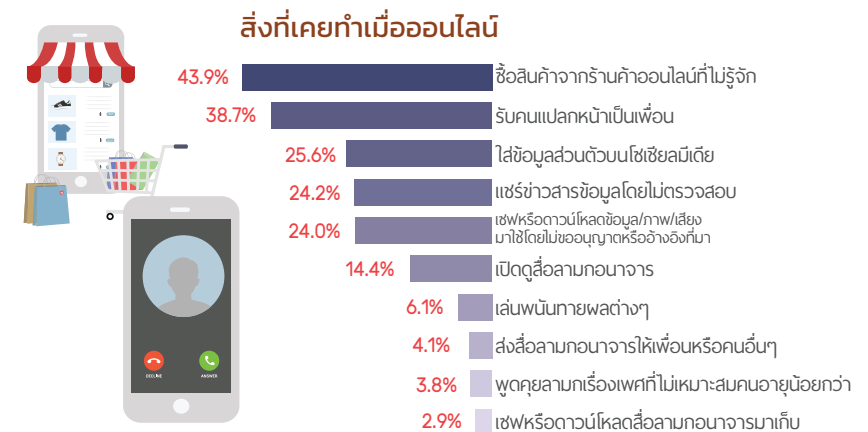
จากข้อมูลเด็กและเยาวชนอายุ 6-24 ปี สามารถเข้าถึงและใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มอายุ 6-14 ปี ส่วนใหญ่เป็นการใช้สมาร์ทโฟนในการเชื่อมต่อซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่เข้าถึงได้ง่าย ใช้งานได้สะดวก และถูกพัฒนามากขึ้น ทำให้การเข้าถึงข้อมูลและเชื่อมต่อระหว่างกันทำได้ง่ายและตลอดเวลา พฤติกรรมการใช้งานส่วนใหญ่เพื่อความบันเทิงทั้งการใช้สื่อสังคมออนไลน์ การสนทนา หรือดูวิดีโอผ่าน

แอปพลิเคชันต่างๆ ทำให้ใช้เวลาอยู่บนโลกออนไลน์มากขึ้น รวมถึงภัยในรูปแบบออนไลน์ก็สามารถเข้าถึงเด็กและเยาวชนได้ง่ายเช่นเดียวกัน ในบางกรณีนำไปสู่ภัยหรือผลกระทบในชีวิตจริงตามมาโดยเฉพาะเด็กที่ยังขาดความรู้เท่าทัน ขาดประสบการณ์ และพ่อแม่ผู้ปกครองละเลยหรือขาดความใส่ใจต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของเด็ก

จากการสำรวจสถานการณ์เด็กกับภัยออนไลน์ปี 2563 ในเด็กมัธยมศึกษา อายุ 12-18 ปี จำนวน 14,945 คน พบว่า เด็กร้อยละ 89.1 เชื่อว่าโลกออนไลน์มีความอันตรายและความเสี่ยงต่างๆ เด็กเคยเข้าถึงเว็บไซต์หรือข้อมูลที่ผิดกฎหมายหรือเป็นอันตรายทั้งความรุนแรง การพนัน สื่อบลามกอนาจาร และมีพฤติกรรมในโลกออนไลน์ที่เสี่ยงต่อภัย ซึ่งมีเด็ก 2,461 คน พูดคุยกับคนที่รู้จักบนโลกออนไลน์และไปตามนัดหมาย ในจำนวนนี้มากกว่าครึ่งหนึ่งเคยเกิดเหตุการณ์ทั้งการพุดจาถูกล้อเลียน หลอกเอาทรัพย์สิน ทำร้าย ถูกอนาจาร ละเมิดทางเพศ ถ่ายภาพ/วิดีโอประจาน ซึ่งเห็นได้ว่ายังมีเด็กที่ขาดความรู้เท่าทัน มีพฤติกรรมการใช้ที่เสี่ยงต่อภัยอันตรายและการกระทำผิดกฎหมาย การถูกล่อลวงและล่อลวงจากคนแปลกหน้าบนสื่อสังคมออนไลน์นั้นเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาแม้อยู่ในบ้าน นอกจากนี้ยังมีปัญหาเด็กที่ติดเกม จากข้อมูลกรมสุขภาพจิตรายงานผู้ป่วยที่มารับบริการด้านจิตเวช ปี 2563 มีผู้ป่วยติดเกมที่อายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 1,234 คน ซึ่งเด็กที่อยู่ในภาวะติดเกมจะส่งผลกระทบต่อ การควบคุมตนเอง การใช้ชีวิต และการเรียน

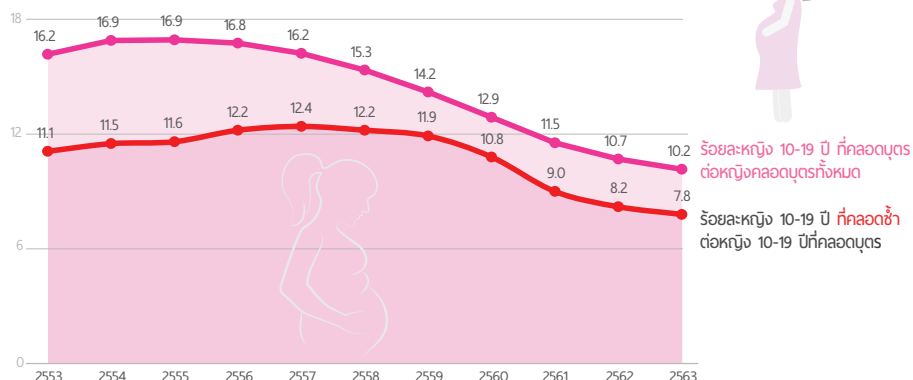
ที่มา : ศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ (ศปอ.) กรมกิจการเด็กและเยาวชนร่วมกับมูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย

เด็กและเยาวชนยุคนี้เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีดิจิทัลที่ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตมากขึ้น รวมถึงการศึกษา และอาชีพการทำงาน ดังนั้นเด็กและเยาวชนจึงควรได้รับความรู้และมีทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสมตามวัยเช่นเดียวกับพื้นฐานการศึกษาด้านอื่นๆ พ่อแม่ผู้ปกครองควรมีความเข้าใจดูแลใส่ใจและให้คำแนะนำในการใช้เพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ให้เป็นประโยชน์กับการดำเนินชีวิต มีความฉลาดใช้ และมีความปลอดภัยในโลกออนไลน์

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

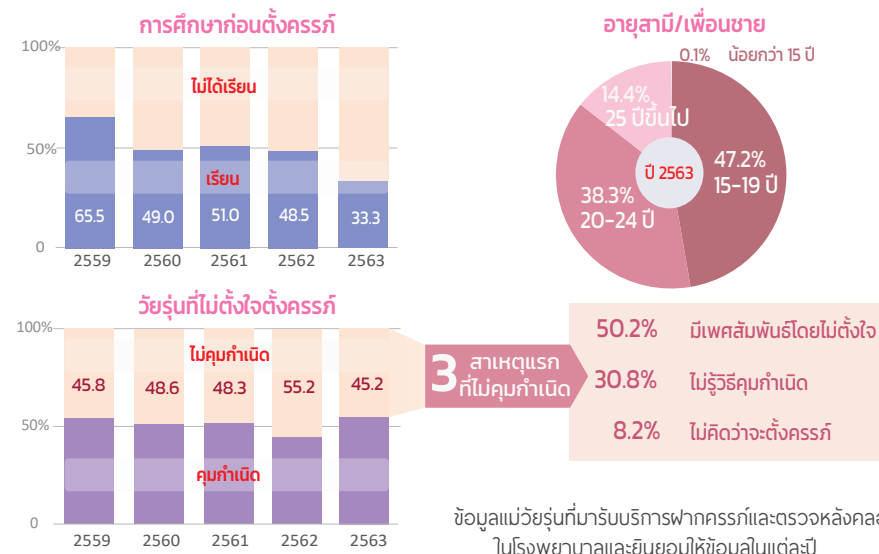
วัยรุ่นเป็นช่วงร่างกายเปลี่ยนแปลงเป็นหนุ่มสาวและควรใช้เวลาไปกับการศึกษา การพัฒนาให้มีทักษะอาชีพและเรียนรู้ทักษะชีวิต แต่การตั้งครรภ์โดยไม่พร้อมนั้นส่งผลต่อการศึกษา สุขภาพ และคุณภาพชีวิตของทั้งแม่และเด็กที่เกิดมา สถานการณ์ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นดีขึ้นอย่างต่อเนื่องหลังจากปี 2555 จากที่เคยมีมารดาอายุ 10-19 ปี มากถึง 132,203 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.9 ของมารดาทั้งหมด ปัจจุบันลดลงมากกว่าครึ่งเหลือ 57,857 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 10.2 ของมารดาทั้งหมด ในจำนวนนี้เป็นมารดาอายุ 10-14 ปี 1,783 คน นอกจากนี้อัตราการคลอดซ้ำของแม่วัยรุ่นดีขึ้นในช่วง 6 ปีที่ผ่านมาเช่นกัน ปัญหาการคลอดซ้ำนี้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของแม่และเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งในครัวเรือนที่ยากจน ซึ่งในปี 2563 มีวัยรุ่นคลอดซ้ำ 4,517 ราย และเป็นการคลอดซ้ำครั้งที่ 3 จำนวน 207 ราย นั่นหมายถึงแม่วัยรุ่น

ผู้หญิงอายุ 10-19 ปี ที่คลอดบุตร

ที่มา : สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชน ปี 2563
สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย

ข้อมูลการเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น

ที่มา : การเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย

บางคนต้องดูแลบุตรมากถึง 3 คน จากข้อมูลการเฝ้าระวังการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นพบว่าสามีหรือเพื่อนชายส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นและเยาวชน บางรายยังศึกษาอยู่หรือจบการศึกษาขั้นพื้นฐานและเริ่มต้นทำงาน หากมีรายได้น้อยและอยู่ในครัวเรือนที่มีฐานะยากจนก็อาจตกอยู่ในภาวะยากลำบากที่ต้องเลี้ยงดูเด็กเล็กถึง 3 คน จากข้อมูลกรมกิจการเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดที่อยู่ในครัวเรือนที่มีรายได้น้อยพบว่า มีมารดาอายุต่ำกว่า 20 ปี ขอรับสิทธิ ณ เดือนกรกฎาคม 2564 จำนวน 240,745 ราย นอกจากนี้วัยรุ่นตั้งครรภ์ส่วนหนึ่งไม่ได้เรียนหนังสือ ในกลุ่มที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจ ซึ่งเห็นได้ว่าในบางรายแม่ไม่ตั้งใจและไม่เตรียมป้องกัน แต่ก็ไม่ปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่พร้อม อีกทั้งในวัยรุ่นนี้มักไม่มีการวางแผนครอบครัวหรือการมีบุตร

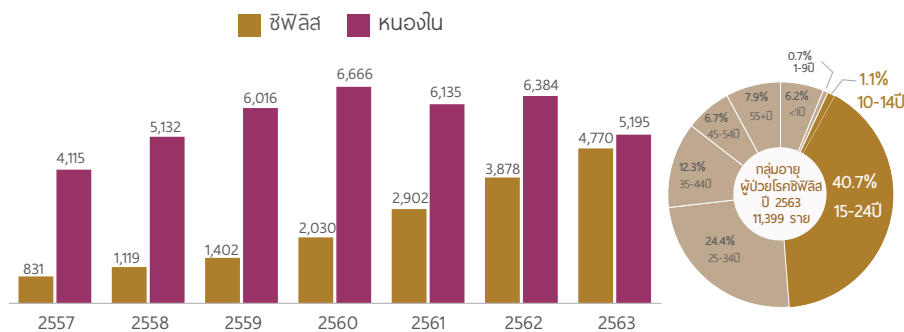
พ.ร.บ. การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ได้กำหนดกลไกการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนด วัยรุ่น หมายถึง บุคคลอายุเกิน 10 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์

พฤติกรรมทางเพศ

วัยรุ่นและเยาวชนเป็นโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์มากขึ้นซึ่งสวนทางกับปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่ดีขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการยอมรับและการมีพฤติกรรมทางเพศที่เปลี่ยนไปทั้งการมีเพศสัมพันธ์ที่เร็วเมื่อเริ่มมีความเป็นหนุ่มสาวและอยู่ในวัยเรียน การมีความสัมพันธ์ระยะสั้น และการเปลี่ยนคู่มากขึ้น การมีเพศสัมพันธ์ที่หลากหลายรูปแบบรวมกับการไม่ป้องกันในทุกครั้งที่มีการมีเพศสัมพันธ์ ทั้งนี้โรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ที่เป็นมากที่สุดคือ โรคซิฟิลิส และโรคหนองใน ปี 2563 มีอัตราป่วย 17.2 และ 11.7 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ ซึ่งผู้ป่วยกลุ่มอายุ 10-24 ปี มีสัดส่วนมากที่สุด โดยเป็นโรคซิฟิลิสร้อยละ 41.8 ของผู้ติดเชื้อทั้งหมด และแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนโรคหนองในที่มีผู้ป่วยมากที่สุดนั้น ในกลุ่มอายุ 10-24 ปี มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 67.1 ของผู้ติดเชื้อทั้งหมด แต่จำนวนผู้ติดเชื้อมีจำนวนลดลงเล็กน้อยจากปีก่อน

“กลุ่มวัยรุ่นและเยาวชนเป็นโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์มากที่สุด และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น สวนทางกับปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่ดีขึ้น”

รายงานผู้ป่วยอายุ 10-24 ปี ที่เป็นโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์

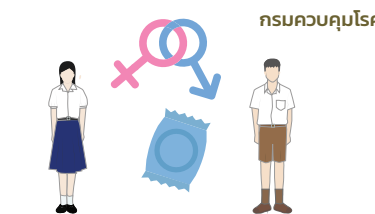

ที่มา : ระบบรายงานการเฝ้าระวังโรค 506 กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

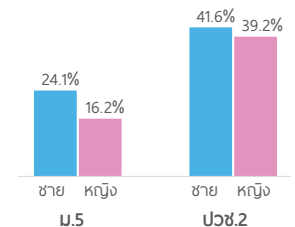
จากข้อมูลการสำรวจการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีของกลุ่มนักเรียนพบว่า ร้อยละของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2 ที่เคยมีเพศสัมพันธ์มีมากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 อัตราการใช้ถุงยางอนามัยเพิ่มขึ้นทั้งสองกลุ่มตัวอย่าง แต่การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกและครั้งล่าสุด กลุ่มนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2 ทั้งชายและหญิงต่ำกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 และจากข้อมูลการเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่นและการทำแท้งของกรมอนามัยพบว่า ในกลุ่มวัยรุ่นที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์แต่ก็ไม่ได้มีการป้องกันหรือคุมกำเนิด อีกทั้งส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์โดยที่ไม่ได้ตั้งใจหรือไม่คิดว่าจะท้อง

“นักเรียนมีเพศสัมพันธ์ที่มีการป้องกันมากขึ้น แต่สภาพสังคมและการยอมรับพฤติกรรมทางเพศที่เปลี่ยนแปลงและขาดความรู้ที่ถูกต้อง ทำให้ยังคงเกิดปัญหาจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ป้องกันและก่ออันตราย”

การเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีกลุ่มนักเรียน

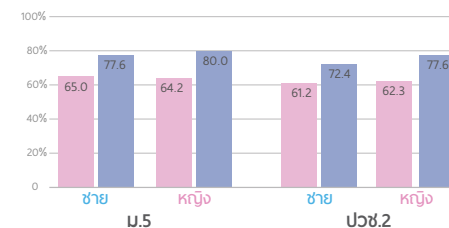

นักเรียนที่เคยมีเพศสัมพันธ์

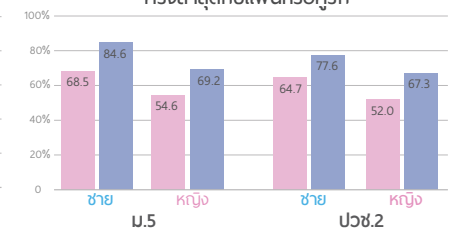

ปี 2557 ปี 2562

นักเรียนที่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก

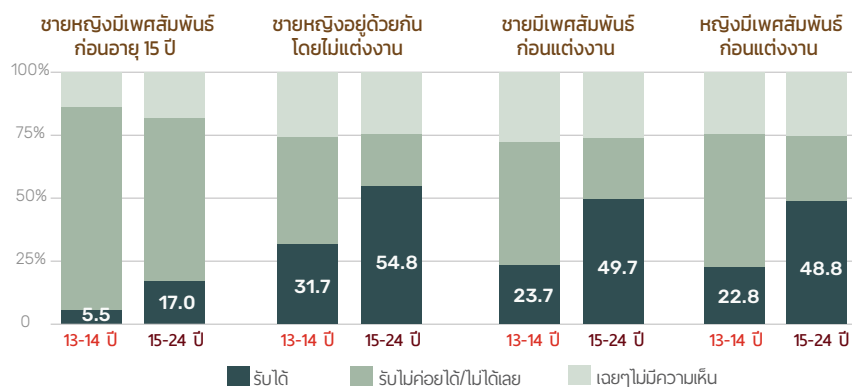
นักเรียนที่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุดกับแฟนหรือคู่รัก

ที่มา : สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชน ปี 2562 กรมอนามัย

นอกจากนี้การยอมรับพฤติกรรมทางสังคมพบว่า เยาวชน 15-24 ปี ยอมรับได้กับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนอายุ 15 ปี ถึงแม้มีสัดส่วนที่น้อยแต่เป็นการยอมรับได้ในพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และยังทำให้เกิดปัญหาการตั้งครรภ์ในอายุต่ำกว่า 15 ปี ตามมา นอกจากนี้เกือบครึ่งหนึ่งยอมรับได้ทั้งการอยู่ด้วยกันโดยไม่แต่งงานและการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติทางเพศของเด็กและเยาวชนและนำมาซึ่งพฤติกรรมและการกระทำที่ตามมาด้วยปัญหาดังกล่าวข้างต้นรวมถึงปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

การยอมรับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กและเยาวชน

ที่มา : สำรวจสภาวะทางสังคมและวัฒนธรรม ปี 2561 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

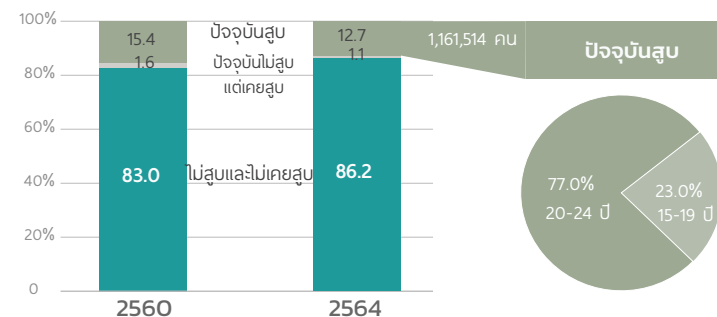
ช่วงวัยรุ่นร่างกายเริ่มเปลี่ยนแปลงเป็นหนุ่มสาวเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ แต่เป็นวัยที่ยังต้องเรียนรู้เรื่องด้วยยังขาดวุฒิภาวะ ประสบการณ์ และทักษะชีวิตด้านต่างๆ การมีพฤติกรรมทางเพศที่ขาดความรู้ ความไม่พร้อมก่อนวัยที่เหมาะสม ก่อให้เกิดปัญหาตามมาทั้งการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมหรือเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิต อีกทั้งการมีทัศนคติและการยอมรับพฤติกรรมทางเพศที่เปลี่ยนไปรวมถึงสื่อต่างๆ เข้ามาเป็นปัจจัยเสริมทำให้ปัญหายังคงอยู่ ดังนั้นการให้ความรู้ด้านเพศศึกษาอย่างถูกต้องเหมาะสมตามวัยจึงมีความสำคัญ การสอนหรือให้คำแนะนำการหลีกเลี่ยงและปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ ควบคู่การป้องกันที่ถูกต้องเมื่อไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากความตระหนักต่อปัญหาหรือความรับผิดชอบการป้องกันตั้งครรภ์นั้นไม่ได้เกิดกับทุกคนทุกครั้งแม้รู้วิธีป้องกัน รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับทัศนคติทางเพศที่ถูกต้องและเคารพสิทธิของเพศตรงข้าม

การสูบบุหรี่และดื่มสุรา

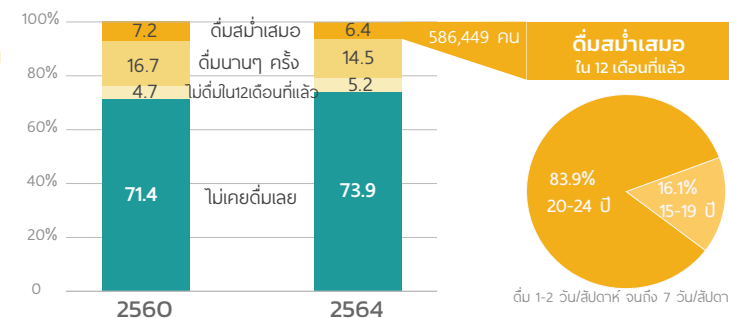
พฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราในกลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการถูกชักชวน การลองหรือเลียนแบบตามบุคคลที่ใกล้ชิดหรือได้พบเห็นตามสภาพแวดล้อมเช่น ร้านค้า สถานบันเทิง และสื่อต่างๆ ที่พบเห็น เพื่อเป็นการป้องกันเด็กและเยาวชนเข้าถึงบุหรี่และสุราจึงมีการออกกฎหมายที่คุ้มครองเด็ก โดยได้ห้ามจำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้บุหรี่หรือสุรากับบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ รวมถึงกฎหมายควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ไม่ให้จำหน่ายแก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ แต่ยังคงพบว่ามีเด็กและเยาวชนที่สูบบุหรี่และดื่มสุรามาโดยตลอดซึ่งปัจจุบันมีอัตราดังกล่าวลดลง ทั้งนี้ผู้ที่สูบบุหรี่หรือดื่มสุราเป็นประจำ

การสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากรอายุ 15-24 ปี

การสูบบุหรี่

การดื่มสุรา

ที่มา : สำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ลดลงตามเช่นกัน ข้อมูลจากรายงานผลสำรวจปี 2564 เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มอายุ 15-19 ปี มีผู้ที่สูบบุหรี่หรือเคยสูบบุหรี่ 278,178 คน ในจำนวนนี้ร้อยละ 19.9 เคยสูบบุหรี่ครั้งแรกก่อนอายุ 15 ปี และสถานที่ได้หรือซื้อบุหรี่ที่ผลิตจากโรงงานมาสูบครั้งสุดท้ายส่วนใหญ่เป็นร้านขายของชำ ซึ่งเป็นสถานที่ที่เด็กวัยรุ่นกลุ่มนี้ได้หรือซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นกัน ส่วนสถานที่ที่ดื่มในรอบ 12 เดือนที่แล้วมีทั้งดื่มตามร้าน งานเทศกาล ประเพณี คอนเสิร์ต และงานเลี้ยงในที่สาธารณะ เป็นต้น

พฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุรานี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กวัยรุ่นบางคนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่ยังคงเป็นปัญหาสำคัญในกลุ่มวัยรุ่น โดยสถิติคดีเด็กและเยาวชนมีสัดส่วนคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากที่สุดมาตลอด แต่การที่อัตราของผู้ที่ไม่เคยสูบบุหรี่และดื่มสุราเพิ่มขึ้นนั้นถือเป็นแนวโน้มที่ดี ซึ่งเป็นผลมาจากมาตรการและปัจจัยหลายด้านร่วมกัน ทั้งมาตรการทางภาษีที่ทำให้บุหรี่และสุรามีราคาจำหน่ายสูงขึ้น การห้ามโฆษณาหรือส่งเสริมการขาย การห้ามสูบในสถานที่ต่างๆ การเตือนเรื่องพิษภัยนั้นเป็นส่วนช่วยป้องกันผู้สูบบุหรือนักดื่มรายใหม่ อีกทั้งกระแสความนิยมในการวิ่งออกกำลังกายช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ปัจจัยส่วนหนึ่งทำให้ผู้ที่สูบบุหรี่และดื่มสุราในรอบปีที่ผ่านมาลดลงเป็นผลจากที่ภาครัฐกำหนดมาตรการควบคุมและห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อป้องกันแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ประกอบกับครัวเรือนมีรายได้ที่ลดลง

พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 บัญญัติในมาตรา 26 (10) ว่า “ห้ามมิให้กระทำการจำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์”

พ.ร.บ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 บัญญัติในมาตรา 29 ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์”

พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 บัญญัติในมาตรา 26 ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดขายหรือให้ซึ่ง ผลิตภัณฑ์ยาสูบแก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์.... ห้ามมิให้ผู้ใด จ้าง วาน หรือยินยอมให้บุคคลอายุ ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ขายหรือให้ซึ่งผลิตภัณฑ์ยาสูบ

คดีเด็กและเยาวชน

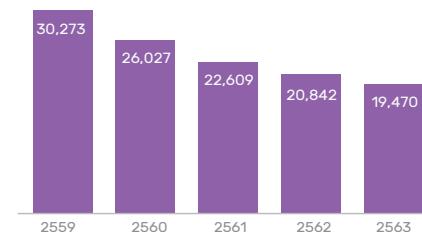
เด็กเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นที่เป็นช่วงการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและอารมณ์ เป็นวัยอยากรู้อยากลอง ให้ความสำคัญและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนมากขึ้น มีการเลียนแบบทำตามและความต้องการยอมรับจากกลุ่ม จึงมีโอกาสชักชวนหรือถูกชักจูงไปทั้งในทางที่ดีและไม่ดี แต่หากถูกชักชวนไปในทางผิดมีโอกาสมากที่ส่งผลต่อการกระทำผิดที่มากหรือร้ายแรงขึ้นในวัยถัดไป จากข้อมูลเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดถูกดำเนินคดีมีจำนวนลดลงต่อเนื่อง แต่อัตราการกระทำความผิดซ้ำยังคงไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม โดยการทำผิดซ้ำหลังจากปล่อย ในปีแรกอยู่ที่มากกว่าร้อยละ 20 และเมื่อติดตาม 3 ปี พบว่ามีอัตราการกระทำผิดซ้ำมากกว่าร้อยละ 40 ของจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกปล่อยตัว

“สัดส่วนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำยังไม่เปลี่ยนแปลง ความผิดส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และเป็นกลุ่มที่ไม่ได้เรียนหนังสือ”

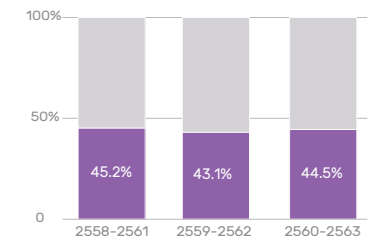

เด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดี

จำนวนคดีเด็กและเยาวชน

อัตรากระทำผิดซ้ำหลังปล่อยตัว ติดตาม 3 ปี

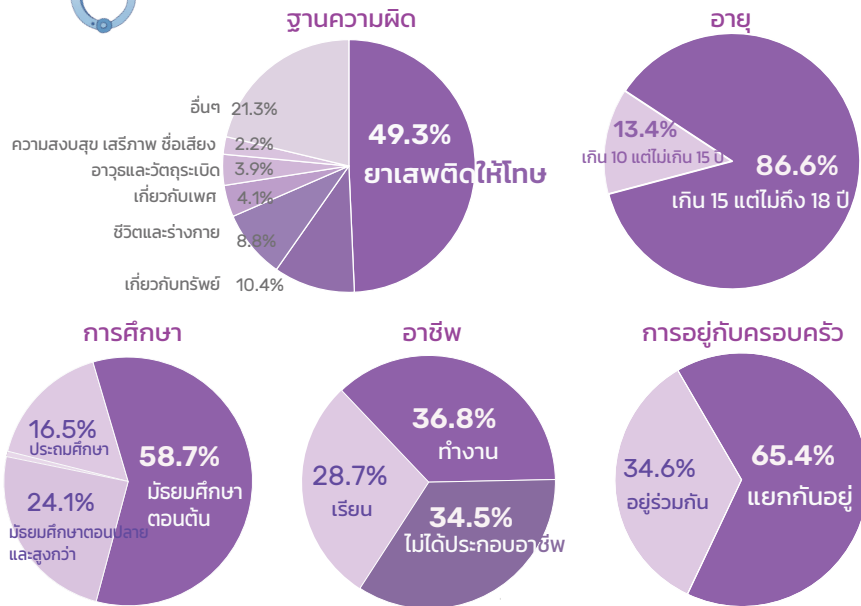
ที่มา : รายงานสถิติคดีรายปี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

เมื่อดูลักษณะของการกระทำผิดยังคงเป็นคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นส่วนใหญ่ และพิจารณาจากอายุ การศึกษา และอาชีพรวมกันพบว่า เด็กและเยาวชนกระทำความผิดส่วนใหญ่คือ กลุ่มที่ไม่ได้เรียนต่อทั้งกลุ่มที่จบเพียงประถมหรือมัธยมต้น และส่วนใหญ่

เด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดี

ปีงบประมาณ 2563 19,470 คดี

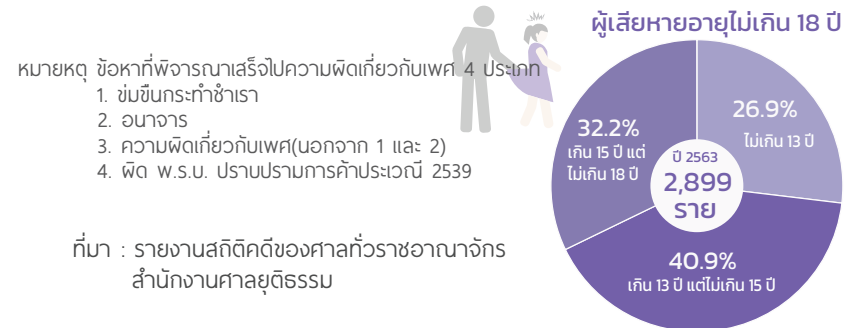
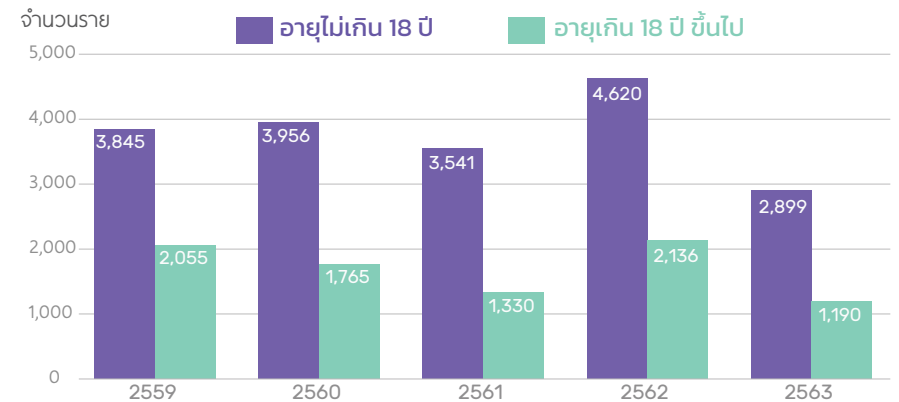
ที่มา : รายงานสถิติคดีรายปี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ครอบครัวแยกกันอยู่ ซึ่งข้อมูลมีลักษณะคล้ายกันในทุกปี เด็กและเยาวชนควรอยู่ในสถานศึกษาไม่ใช่สถานพินิจฯ แต่ด้วยวัยที่มีโอกาสถูกชักชวนหรือชักจูง และล่อลวงไปในทางที่ผิดได้ง่าย โดยเฉพาะกลุ่มที่หลุดออกจากระบบการศึกษาและไม่ได้ทำงาน อีกทั้งยังใช้ชีวิตโดยขาดวุฒิภาวะ ทักษะชีวิต และขาดการดูแลใส่ใจจากครอบครัวที่เป็นปัจจัยเสริมให้เกิดโอกาสดังกล่าวง่ายขึ้น ดังนั้นการช่วยให้เด็กวัยนี้ให้คงอยู่ในระบบการศึกษา นอกจากเป็นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพแล้วยังช่วยลดความเสี่ยงและโอกาสที่จะกระทำความผิด ซึ่งสถานศึกษาเป็นพื้นที่เด็กได้ศึกษาเรียนรู้ได้รับคำสอน คำแนะนำ และใช้เวลามากรองจากบ้านหรือครอบครัว รวมทั้งมีส่วนช่วยดูแลในเด็กที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแล ครอบครัวแตกแยก หรือถูกทอดทิ้ง ในส่วนเด็กที่เคยกระทำความผิดนั้น ครอบครัว ชุมชน และสังคมที่แวดล้อม มีส่วนสำคัญต่อการแก้ไขและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นอย่างมาก

จากข้อมูลผู้เสียหายในคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศที่พิจารณาเสร็จไป ในศาลชั้นต้นแต่ละปีพบว่า ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอายุไม่เกิน 18 ปี ซึ่งมีจำนวนมากว่ากลุ่มผู้ใหญ่เท่าตัว และมีสัดส่วนที่สูงมาตลอดในจำนวนนี้เกือบครึ่งหนึ่งเป็นช่วงอายุต่ำกว่า 15 ปี อาจเนื่องจากเด็กมีสภาพร่างกายและความแข็งแรงที่น้อยกว่าผู้ใหญ่ในการป้องกันตัวเอง ขาดทักษะชีวิตและความรู้เท่าทัน จึงตกเป็นเป้าหมายและมีโอกาสถูกชักจูงหรือล่อลวงได้ง่าย โดยสภาพปัญหาไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมแม้ว่ากฎหมายกำหนดโทษการกระทำความผิดต่อเด็กไว้รุนแรงกว่าผู้ใหญ่ก็ตาม อีกทั้งจากข้อมูลผู้กระทำความรุนแรงต่อเด็กทั้งร่างกาย จิตใจ และทางเพศนั้น ส่วนใหญ่พบว่าเป็นคนใกล้ชิดตัวหรือใกล้ชิดกับเด็ก

“เด็กและเยาวชนตกเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาทางเพศมากที่สุด โดยเฉพาะเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี ยังไม่มีแนวโน้มดีขึ้น”

ผู้เสียหายในคดีอาญาทางเพศ ในศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร

การกระทำผิดของเด็กนั้นในด้านกฎหมายไม่ได้มุ่งลงโทษ โดยเฉพาะเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี ที่อาจเป็นการกระทำผิดโดยไม่ตั้งใจเนื่องจากยังขาดวุฒิภาวะ ถูกชักชวนหรือสภาพแวดล้อมพาไป จึงมีเจตนาให้เด็กได้รับโอกาสในการแก้ไขและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมซึ่งยังเป็นวัยที่ปรับเปลี่ยนได้ง่าย และการลงโทษอาจเกิดผลเสียมากกว่าผลดีในระยะยาว ปัจจุบันประมวลกฎหมายอาญาที่อยู่ระหว่างดำเนินการแก้ไขได้ขยายอายุเด็กที่ไม่ต้องรับโทษทางอาญาจาก 10 ปี เป็น 12 ปี เพื่อให้เด็กได้รับโอกาสและการดูแลปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยครอบครัว ชุมชน สังคม โรงเรียนมากกว่าอยู่ในสถานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกอบรม แต่หากบุคคลที่แวดล้อมรอบตัวเด็กไม่ได้ตระหนักในเรื่องนี้ร่วมกัน จากสภาพครอบครัวและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กที่ยังคงมีปัญหาและอัตราการกระทำผิดซ้ำที่ไม่เปลี่ยนแปลงอาจไม่ได้ช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้น นอกจากนี้บางคดีที่เกิดขึ้นเด็กบางคนก็มีการกระทำผิดที่รุนแรงเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ในส่วนเด็กที่ตกเป็นผู้เสียหายคดีอาญาทางเพศยังไม่มีแนวโน้มที่ดีขึ้น การกระทำส่วนมากเกิดจากคนที่มีอายุมากกว่าหรือเป็นผู้ใหญ่ซึ่งเป็นวัยที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ยากกว่า ในด้านกฎหมายที่ได้กำหนดโทษผู้กระทำต่อเด็กไว้รุนแรงกว่า แต่ควบรวมพร้อมกับการบังคับใช้ที่รวดเร็วเด็ดขาดเป็นธรรมทั้งเกณฑ์การลดโทษ พักโทษ หรือการอภัยโทษต่อผู้กระทำ ซึ่งเป็นหนทางหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการปกป้องคุ้มครองเด็กที่หากถูกรักรุนแรงแล้วจะส่งผลกระทบระยะยาวต่อสภาพจิตใจที่แก้ไขได้ยาก

พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2559 ได้มีการปรับนิยามเกี่ยวกับอายุเด็ก ซึ่งกำหนดอายุเด็กและเยาวชนไว้ว่า

เด็ก หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่าอายุที่กำหนดไว้ตามมาตรา 73 แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่ยังไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์

เยาวชน หมายความว่า บุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์

ประมวลกฎหมายอาญาที่บังคับใช้อยู่ มาตรา 73 บัญญัติว่า “เด็กอายุยังไม่เกิน 10 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ”

มาตรา 74 บัญญัติว่า “เด็กอายุกว่า 10 ปี แต่ยังไม่เกิน 15 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการ ดังต่อไปนี้...”

สรุป

จากข้อมูลเด็กและเยาวชนสะท้อนให้เห็นสถานการณ์ช่วงที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน มีหลายปัญหาที่ได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้น บางปัญหาไม่แตกต่างไปจากเดิมมากนัก สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลต่อครอบครัวรวมถึงตัวเด็กและเยาวชนในหลายด้านทั้งในทางที่ดีและไม่ดี ทั้งนี้ปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลต่อเด็กและ

เยาวชนมาจาก 3 ส่วนหลักคือ ครอบครัว การศึกษา และสภาพแวดล้อม **ครอบครัว**ถือเป็นสถาบันแรกของเด็ก หากมีคุณภาพ ความอบอุ่นและเข้มแข็งจะเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้เด็กเติบโตเป็นคนดีมีคุณภาพ ช่วยปกป้องเด็กจากภัยต่างๆที่เข้ามา แต่หลายครอบครัวยังคงมีปัญหาดังกล่าวต่อเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อมตลอดช่วงวัย บวกกับการเผชิญสภาพปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ที่มากระทบส่วนถัดมาคือ **การศึกษา** โดยสถานศึกษาเป็นที่ที่เด็กใช้ชีวิตมากรองมาจากการอยู่บ้านหรือครอบครัว การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของชีวิตแต่ยังคงถูกรบกวนจากหลาย

เด็กเยาวชนเป็นอย่างไรในวันนี้

ปัจจัยโดยเฉพาะความยากจน ทำให้เด็กหลุดออกจากการศึกษาในระบบหรือขาดโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังมีความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาและคุณภาพการศึกษา ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยรวมแล้วไม่มีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน ในส่วน**สภาพแวดล้อม**รอบตัวเด็กและเยาวชนทั้งบุคคลใกล้ชิด ชุมชน สังคมที่แวดล้อม หรือสื่อต่างๆ ที่เป็นปัจจัยเสริม หากเด็กขาดการดูแลเอาใจใส่หรืออยู่ในครอบครัวที่มีปัญหา สภาพแวดล้อมจะเข้ามามีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชนมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นที่อยากรู้ อยากลองและมีสังคมภายนอกมากขึ้น ทำให้มีโอกาสและความเสี่ยงในกระทำความผิด ถูกชักชวน หรือถูกหลอกลวงไปในทางไม่ดีหรือถูกกระทำไม่ดี

การพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยลดจำนวนคนจนมาอย่างต่อเนื่อง แต่การพัฒนาที่ไม่สมดุลและลงทุนในทรัพยากรมนุษย์อย่างเพียงพอก็ตามมาด้วยความเหลื่อมล้ำและความแตกต่างในหลายด้าน ทั้งด้านรายได้ที่แตกต่างกันมากระหว่างกลุ่มคนจนกับคนรวย ด้านการศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากความยากจนทำให้เด็กต้องหลุดจากการศึกษาหรือขาดโอกาสเข้าถึงการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น นอกจากนี้โอกาสและความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรและผลประโยชน์ส่วนใหญ่จากการลงทุนหรือพัฒนาดอกอยู่กับคนฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า คนยากจนมีโอกาสน้อยกว่าหรือต้องพยายามมากกว่าในการเข้าถึง หรือไม่มีเลยหากไม่ได้รับความช่วยเหลือ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีโอกาสส่งต่ออย่างรุ่นถัดไป อีกทั้งในแต่ละปีรัฐต้องใช้งบประมาณจำนวนมากไปกับการช่วยเหลือกลุ่มคนจำนวนมากในรูปแบบสวัสดิการหรือเงินอุดหนุนต่างๆ รวมถึงใช้งบประมาณในการจัดการหรือการป้องกันแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น ซึ่งการที่รูปแบบประชากรและสังคมที่มีพลวัตการเปลี่ยนแปลงมาอย่างต่อเนื่อง ก็ทำให้การจัดการและแก้ไขปัญหาอาจไม่สามารถจัดการรากเหง้าที่เป็นต้นตอของปัญหาสังคมได้ การลงทุนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะการลงทุนในเด็กและเยาวชน ที่เป็นช่วงวัยสำคัญต่อพัฒนาการด้านต่างๆ ที่ส่งผลไปตลอดช่วงชีวิตนั้น ให้ผลตอบแทนสูงหรือคุ้มค่าทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งยังเป็นการแก้ปัญหาต่างกล่าวข้างต้นอย่างยั่งยืนในระยะยาว การศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ช่วยนำไปสู่การ

เรียนรู้ด้วยตนเองสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ช่วยสร้างแรงงานที่มีฝีมือและผลิตภาพที่สูงขึ้นในอนาคตเมื่อประชากรวัยแรงงานของประเทศกำลังลดลงที่เป็นผลจากจำนวนเด็กเกิดใหม่ลดลง และประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การลงทุนอีกส่วนที่สำคัญคือ สถาบันครอบครัว เนื่องจากเป็นรากฐานสำคัญที่ส่งผลต่อการดูแลพัฒนาเด็กและเยาวชนในทุกเรื่องทุกด้าน หากเด็กอยู่ในครอบครัวที่ดีมีความอบอุ่นและมีคุณภาพแล้ว ย่อมมีโอกาสสูงที่เด็กจะเติบโตเป็นคนดีมีคุณภาพเช่นกัน ทั้งนี้หากรัฐไม่สามารถพัฒนาในช่วงวัยเด็กและเยาวชนนี้ให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดีมีคุณภาพแล้ว เมื่อเข้าสู่ช่วงวัยถัดไปหากบุคคลนั้นไม่สามารถดูแลความเป็นอยู่ของตนเองหรือสร้างปัญหาทางสังคมขึ้นมา นอกจากต้องสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่จะเป็นกำลังในการสร้างมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศแล้ว ยังต้องสูญเสียงบประมาณไปกับการช่วยเหลือสงเคราะห์หรือการจัดการ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการสูญเสียในเชิงเศรษฐกิจและสังคมด้วยเช่นกัน ในบางสิ่งก็ไม่อาจประเมินเป็นมูลค่าได้ และยังมีโอกาสส่งผ่านต่อคนรุ่นถัดไป

ภาคผนวก

สถิติและตัวชี้วัด

Statistics and Indicators

รายการสถิติ/ตัวชี้วัด	2559	2560	2561	2562	2563
ประชากรทั้งประเทศ (ทะเบียนราษฎร)	65,931,550	66,188,503	66,413,979	66,558,935	66,186,727
อายุ 0-14 ปี	11,842,956	11,743,329	11,607,020	11,401,238	11,174,613
อายุ 0-17 ปี	14,353,030	14,206,936	14,021,639	13,832,936	13,606,547
อายุ 0-19 ปี	16,241,793	15,962,642	15,722,069	15,492,101	15,217,910
อายุ 0-19 ปี (สัญชาติไทย)	15,846,297	15,538,988	15,277,639	15,040,480	14,766,990
อายุ 10-19 ปี	8,442,387	8,266,810	8,153,066	8,095,709	8,000,074
อายุ 15-24 ปี	9,288,784	9,108,370	8,945,426	8,813,912	8,624,975
อายุ 18-24 ปี	6,778,710	6,644,763	6,530,807	6,382,214	6,193,041
อายุ 15-59 ปี	43,928,799	43,845,947	43,748,820	43,610,243	43,222,961
อายุ 20-64 ปี	42,753,554	42,966,948	43,106,721	43,143,082	42,955,565
อายุ 60 ปีขึ้นไป	10,159,795	10,599,227	11,058,139	11,547,454	11,789,153
อายุ 60 ปีขึ้นไป (สัญชาติไทย)	10,062,560	10,498,337	10,952,703	11,437,695	11,677,914
อายุ 65 ปีขึ้นไป	6,936,203	7,258,913	7,585,189	7,923,752	8,013,252
สัดส่วนอายุ 0-14 ปี ต่อประชากรรวม	18.0	17.7	17.5	17.1	16.9
สัดส่วนอายุ 0-19 ปี ต่อประชากรรวม	24.6	24.1	23.7	23.3	23.0
สัดส่วนอายุ 15-59 ปี ต่อประชากรรวม	66.6	66.2	65.9	65.5	65.3
สัดส่วนอายุ 60 ปีขึ้นไป ต่อประชากรรวม	15.4	16.0	16.7	17.3	17.8
สัดส่วนอายุ 65 ปีขึ้นไป ต่อประชากรรวม	10.5	11.0	11.4	11.9	12.1
สัดส่วนประชากรอายุ 0-14 ปี ต่อ 15-59 ปี	27.0	26.8	26.5	26.1	25.9
จำนวนการเกิดมีชีพ	666,207	656,570	628,450	596,736	569,338
จำนวนทารก (ต่ำกว่า 1 ปี) ตาย	4,233	3,861	3,800	3,393	2,876
อัตราเกิดมีชีพ ต่อประชากรพันคน	10.2	10.1	9.6	9.1	8.7
อัตราทารกแรกเกิดตาย ต่อเกิดมีชีพพันคน	3.5	3.2	3.3	3.1	2.9
อัตราทารกตาย (ต่ำกว่า 1 ปี) ต่อเกิดมีชีพพันคน	6.4	5.9	6.0	5.7	5.1
อัตราเด็กต่ำกว่า 5 ปี ตาย ต่อการเกิดมีชีพพันคน	8.8	8.2	8.4	7.9	6.6
เด็กแรกเกิดที่มีน้ำหนักไม่เกิน 2,500 กรัม	73,783	72,615	70,900	62,385	56,677
ร้อยละเด็กแรกเกิดที่มีน้ำหนักไม่เกิน 2,500 กรัม ต่อการเกิดมีชีพ	11.1	11.1	11.3	10.5	10.0

รายการสถิติ/ตัวชี้วัด	2559	2560	2561	2562	2563
ร้อยละหญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับการดูแล 4 ครั้งขึ้นไป	90.8	-	-	90.0	-
ร้อยละหญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับการดูแล 5 ครั้ง ตามเกณฑ์ (ไม่รวมกรุงเทพ)	50.2	53.8	62.9	70.2	75.8
ร้อยละทารกต่ำกว่า 6 เดือนที่กินนมแม่อย่างเดียว	23.1	-	-	14.0	-
ร้อยละทารกต่ำกว่า 6 เดือนที่กินนมแม่เป็นหลัก	42.1	-	-	40.7	-
ร้อยละเด็ก 0-23 เดือนที่ได้รับนมแม่อย่างเหมาะสม	28.0	-	-	24.1	-
ร้อยละเด็กอายุ 12-23 เดือนที่ได้รับวัคซีนพื้นฐาน ครบถ้วนก่อนอายุครบ 1 ปี	71.6	-	-	77.9	-
ร้อยละเด็กอายุ 12-23 เดือนที่ได้รับวัคซีนพื้นฐาน ครบถ้วน	79.1	-	-	83.6	-
ร้อยละเด็ก 0-5 ปี ที่มีพัฒนาการสมวัย (ไม่รวมกรุงเทพ)	91.4	95.9	96.6	97.6	97.8
ร้อยละของเด็ก 0-17 ปี ที่อาศัยอยู่กับพ่อและแม่ผู้ให้กำเนิด	56.7	-	-	53.7	-
จำนวนผู้หญิงอายุ 10-19 ปี ที่คลอดบุตร	94,584	84,578	72,566	63,831	57,857
จำนวนผู้หญิงอายุ 10-14 ปี ที่คลอดบุตร	2,746	2,559	2,385	2,180	1,783
สัดส่วนผู้หญิง 10-19 ปี ที่คลอดบุตร ต่อผู้หญิงที่คลอดบุตรทั้งหมด	14.2	12.9	11.5	10.7	10.2
อัตราผู้หญิงอายุ 10-14 ปี ที่คลอดบุตร ต่อผู้หญิงอายุ 10-14 ปี พันคน	1.4	1.3	1.2	1.1	0.9
อัตราผู้หญิงอายุ 15-19 ปี ที่คลอดบุตร ต่อผู้หญิงอายุ 15-19 ปี พันคน	42.5	39.6	35.0	31.3	28.7
จำนวนผู้ป่วยโรคหนองในอายุ 10-24 ปี	6,016	6,666	6,135	6,384	5,195
จำนวนผู้ป่วยโรคซิฟิลิสในอายุ 10-24 ปี	1,402	2,030	2,902	3,878	4,770
ร้อยละผู้ป่วยโรคหนองในอายุ 15-24 ปี ต่อผู้ป่วยทั้งหมด	60.1	61.15	60.2	64.1	64.6
ร้อยละผู้ป่วยโรคซิฟิลิสอายุ 15-24 ปี ต่อผู้ป่วยทั้งหมด	33.85	37.0	36.9	41.4	40.7

รายการสถิติ/ตัวชี้วัด	2559	2560	2561	2562	2563
จำนวนนักเรียนประถมศึกษา	4,826,770	4,750,776	4,753,882	4,750,207	4,696,270
จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	2,314,057	2,317,353	2,304,409	2,297,835	2,280,372
จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	1,941,524	1,909,760	1,889,946	1,878,153	1,929,114
จำนวนนักศึกษาปริญญาตรีและต่ำกว่า	2,139,299	2,086,005	2,025,251	1,947,219	1,935,140
จำนวนนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1	809,922	791,482	834,732	829,016	767,738
จำนวนนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6	813,291	797,298	793,883	788,400	774,747
จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1	797,370	809,520	793,310	790,042	783,188
จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3	740,995	740,735	732,626	742,172	733,900
จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 / ประกาศนียบัตรวิชาชีพ 3	622,506	621,636	614,613	596,437	609,347
จำนวนนักศึกษาอุดมศึกษาปี 1	612,322	569,159	582,353	569,177	575,508
อัตราเรียนต่อมัธยมศึกษาปี 1*	99.2	99.5	99.5	99.5	99.3
อัตราเรียนต่อมัธยมศึกษาปี 4 /ปวช.1*	90.4	91.0	91.7	92.8	95.5
อัตราเรียนต่ออุดมศึกษาปี 1/ปวส.1*	89.0	91.4	93.7	92.6	90.8
○ NET ประถมศึกษาปีที่ 6					
คะแนนเฉลี่ยภาษาไทย	52.98	46.58	55.90	49.07	56.20
คะแนนเฉลี่ยภาษาอังกฤษ	34.59	36.34	39.24	34.42	43.55
คะแนนเฉลี่ยคณิตศาสตร์	40.47	37.12	37.50	32.90	29.99
คะแนนเฉลี่ยวิทยาศาสตร์	41.22	39.12	39.93	35.55	38.78
○ NET มัธยมศึกษาปีที่ 3					
คะแนนเฉลี่ยภาษาไทย	46.36	48.29	54.42	55.14	54.29
คะแนนเฉลี่ยภาษาอังกฤษ	31.80	30.45	29.45	33.25	34.38
คะแนนเฉลี่ยคณิตศาสตร์	29.31	26.3	30.04	26.73	25.46
คะแนนเฉลี่ยวิทยาศาสตร์	34.99	32.28	36.10	30.07	29.89
○ NET มัธยมศึกษาปีที่ 6					
คะแนนเฉลี่ยภาษาไทย	52.29	49.25	47.31	42.21	44.36
คะแนนเฉลี่ยภาษาอังกฤษ	27.76	28.31	31.41	29.20	29.94
คะแนนเฉลี่ยคณิตศาสตร์	24.88	24.53	30.72	25.41	26.04
คะแนนเฉลี่ยวิทยาศาสตร์	31.62	29.37	30.51	29.20	32.68

รายการสถิติ/ตัวชี้วัด	2559	2560	2561	2562	2563
ผู้มีงานทำอายุ 15-17 ปี	279,050	254,482	306,252	166,580	184,648
ผู้มีงานทำอายุ 18-24 ปี	3,624,198	3,444,826	3,596,144	3,386,380	3,283,304
อัตราการว่างงานประชากรอายุ 18-24 ปี	5.0	6.0	4.7	5.8	8.2
ร้อยละประชากร 6-14 ปี ที่ใช้คอมพิวเตอร์	74.5	72.7	71.4	61.9	63.2
ร้อยละประชากร 15-24 ปี ที่ใช้คอมพิวเตอร์	59.4	57.7	54.3	51.9	52.5
ร้อยละประชากร 6-14 ปี ที่ใช้อินเทอร์เน็ต	61.4	63.4	69.6	73.9	90.2
ร้อยละประชากร 15-24 ปี ที่ใช้อินเทอร์เน็ต	85.0	89.8	91.4	95.5	98.4
เด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดี	30,273	26,027	22,609	20,842	19,470
จำนวนผู้เสียหายคดีอาญาทางเพศอายุต่ำกว่า 18 ปี (ข้อหาที่ศาลชั้นต้นพิจารณาเสร็จไป)	3,845	3,956	3,541	4,620	
ชมชื่นกระทำชำเรา	1,764	1,852	1,730	2,054	
อนาจาร	1,385	1,389	1,213	1,584	
ความผิดเกี่ยวกับเพศ(ความผิดนอกจากฐาน ชมชื่นกระทำชำเราและอนาจาร)	562	653	466	828	
พร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้า ประเวณี	134	62	132	154	

หมายเหตุ

“ - ” หมายถึง ไม่มีการจัดทำข้อมูล

“ ” หมายถึง ยังไม่มีการเผยแพร่ข้อมูล

ปี หมายถึง ปีของข้อมูล รวมถึง ปีงบประมาณและปีการศึกษา

* หมายถึง ข้อมูลประมวลผลจากจำนวนนักเรียน/นักศึกษาในแต่ละปีการศึกษา

ที่มาของข้อมูลในตารางสถิติ/ตัวชี้วัด

ประชากรจากทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

สถิติสาธารณสุข กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

สำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติและองค์การยูนิเซฟ

สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชน กรมอนามัย

ระบบรายงานการเฝ้าระวังโรค 506 กรมควบคุมโรค

สถิติการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ผลการทดสอบทางการศึกษา สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ

สำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำรวจการมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สถิติคดีเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

สถิติคดีของศาลทั่วยุทธศาสตร์การ สำนักงานศาลยุติธรรม

ค่าตัวเลขบางรายการในรายงานฉบับนี้ผลรวมไม่เป็นร้อยละ 100.0 เนื่องจากการปัดเศษของทศนิยม

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

National Statistical Office

www.nso.go.th